
GKI Gazdaságkutató Zrt.

**A magyar gazdaság és ezen belül az
államháztartás helyzetéről és perspektívájáról
szóló folyamatos makrogazdasági tájékoztatás,
2018. március**

Készült a

Költségvetési Tanács

megbízásából

2018. március

GKI Gazdaságkutató Zrt.

1092 Budapest, Ráday u. 42-44.
1461 Budapest, Pf. 232.
[http:// www.gki.hu](http://www.gki.hu)

Tel: 318-1284; 266-2088 Fax: 318-4023; 266-2118
gki@gki.hu

Készítették:

**Adler Judit
Akar László
Bank Dénes
Czelleng Ádám
Forgács Máté
Karsai Gábor
Losoncz Miklós
Madar Norbert
Molnár László
Némethné Pál Katalin
Papanek Gábor
Petz Raymund
Tátrai Márk
Timár Szabolcs
Tomba Tamás
Udvardi Attila
Veres Máté
Vértes András**

Szerkesztette:
Karsai Gábor

© GKI Gazdaságkutató Zrt.

*A tanulmánynak vagy részeinek bármely módon való sokszorosítása tilos.
A tanulmány megállapításai csak a forrás megjelölésével idézhetők.*

Tartalomjegyzék

1. Vezetői összefoglaló	1
2. Világgazdasági folyamatok	5
3. Gazdasági várakozások	8
4. Gazdaságpolitika	9
5. A lakosság jövedelme, fogyasztása és megtakarítása	12
6. Beruházás, felhalmozás	14
7. Reálfolyamatok	16
7.1. <i>Ipar</i>	16
7.2. <i>Építőipar</i>	19
7.3. <i>Agrárgazdaság</i>	20
7.4. <i>Szolgáltatások</i>	22
7.5. <i>Külkereskedelem</i>	26
8. Foglalkoztatás	28
9. Pénzügyi szektor	30
10. Államháztartás, államadósság	33
11. Infláció, kamat, árfolyam	36
12. Külső egyensúly	39
13. Az előrejelzés kockázatai	41
STATISZTIKAI FÜGGELÉK	43

1. Vezetői összefoglaló

A magyar GDP 2014-ben, a beruházás és a fogyasztás 2017-ben haladta meg a pénzügyi világválság előtti szintet. Az ipar 2015-ben, a kiskereskedelem 2016-ban, az építőipar 2017-ben érte el ezt, a pénzügyi szektor azonban még most is nagyon messze van tőle.

2017-ben a magyar gazdaság a vártnál kissé gyorsabban, 4%-kal bővült, ami lényegesen gyorsabb az EU átlagánál, de a régióban közepes ütem. A GKI nem változtat 2018. évi 3,8%-os GDP és 9%-os beruházási előrejelzésén, a fogyasztás várható bővülését viszont 3,5%-ról 4%-ra emeli. Az ágazatok közül az építőipar tavalyi szárnyalása a magas bázis miatt lassul, de továbbra is ez az ágazat növekszik a leggyorsabban. Az ipar a tavalyihoz hasonlóan 5%-kal bővül, a mezőgazdaság 2017. évi visszaesését idén várhatóan növekedés, a közigazgatását stagnálás követi, némi gyorsulásra pedig a pénzügyi szektorban lehet számítani. A GKI korábbi előrejelzéséhez képest 3%-ról 2,7%-ra csökkenti idei inflációs, 4%-ról 3,7%-ra munkanélküliségi prognózisát.

Világgazdaság. A **konjunktúra** a korábban vártnál is erőteljesebben folytatódik, bár továbbra is elmarad a válság előttről. A **globális fellendülés** a fejlett országok bővülő köre mellett mind több felzárkózó és fejlődő országra terjed ki. Ugyanakkor a geopolitikai feszültséggócok és a terrorizmus mellett **új veszélyforrások** alakultak ki. Egyelőre bizonytalan, hogy a **februári tőzsdei zuhanás majd korrekció** csak átmeneti hullámmás, vagy egy tartós lejtmenet kezdete-e. Súlyosan érintheti a világereskedelmet az **amerikai elnök által kezdett vámháború**. Az **EU jövője** szempontjából kedvező, hogy végre megalakul a **német** kormány, ugyanakkor gondot okoz, hogy a reformokra szoruló **Olaszországban** előretörték a populista és eurószkeptikus erők. A **német-francia tengely** megerősödése az Egyesült Államoktól kényszerűen függetlenedő, többsebességű európai integráció, az **euróövezet megerősítése és kiterjesztése** felé mutat, miközben még tisztázatlan a Brexit módja. A világszerte rendkívül alacsony kamatlábak és energiaárak időszaka lassan véget ér.

Gazdasági várakozások. A gazdasági várakozások Európa-szerte – így Magyarországon is - nagyon kedvezőek. Az EU konjunktúraindexe januárban több mint egy évtizedes csúcspontjára került, s februárban ehhez képest csak minimálisan csökkent. Az ipari várakozások azonban romlottak, a magyar szempontból különösen fontos **német ipari bizalmi index** öt havi mélypontjára esett, bár még így is kedvező. A **GKI konjunktúraindexe viszont februárban új történelmi csúcsára emelkedett.**

Gazdaságpolitika. A csúcsra járatott magyar növekedés is csak közepes a régióban, s jelentős részben az EU-támogatások valamint a választási élénkítés következménye. Számos nemzetközi intézmény (OECD, IMF, EU) is arra hívja fel a magyar kormány figyelmét, hogy a mostani, viszonylag **jó években kellene megalapozni a tartósan fenntartható növekedést.** Konkrétan az EU-forrásoktól való túl erős **függés** lazítására, az EU-ban magas **államháztartási hiány** csökkentésére, az **intézményrendszer** piacgazdasági szemléletű átalakítására és a **versenyképesség** javítására lenne szükség, figyelembe véve, hogy a belső kereslet által hajtott növekedés **rontja** az egyelőre kiváló külső egyensúlyt is. A magyar gazdaságpolitika **három jellegzetes problémája a verseny kiiktatása, a humán tőke eróziója és a nemzetközi elszigetelődés.** A választások után a magyar Európa-politika, ezen belül az euró bevezetéséhez való viszony újragondolására lesz szükség, ami szükségképpen ki kell, hogy hasson a magyar modellre is. (A **GKI** jelen előrejelzése nem foglalkozik a választások eredményével. Arra mutat rá, mit célszerű tenni, akárki nyer is.)

Gazdasági növekedés. Tavaly a magyar gazdaság a **GKI** – és a legtöbb más előrejelző intézmény, az MNB-től az EU-n át az IMF-ig – által vártnál gyorsabban, de a kormány által prognosztizálnál egy hajszállal lassabban, 4%-kal bővült. Az EU módszertana szerinti növekedés 4,2% volt, ami **lényegesen gyorsabb az EU 2,4%-os átlagánál, miközben a régióban csak közepes.** A régióban ugyanis a magyarnál gyorsabb növekedésre hat, lassúbbra pedig négy ország volt képes. (A negyedik negyedéves, kiugróan gyors, 4,9%-os magyar növekedés a régió ötödik helyére volt elég.) 2018-ra a

GKI 3,8%-os növekedéssel számol, s a kormány kivételével (4,3%) gyakorlatilag minden előrejelzés a 4%-ot csak megközelítő növekedést valószínűsít. Ez ismét lényegesen meghaladná az EU 2,3%-os átlagát, de a régióban feltehetőleg ismét csak közepes lesz. A belföldi felhasználás 2017-ben és idén is gyorsabban bővül, mint a GDP (6 illetve 5%), a különbség azonban csökken.

Jövedelem és fogyasztás. 2018-ban immár hatodik éve tart a fogyasztás bővülése. A **reálkereset** növekedése a tavalyi 10% után 4,5% körülire lassul, a **fogyasztásé** viszont – mivel a lakosság igyekszik kisimítani vásárlásait, várakozásai kedvezőek, hitelfelvételi hajlandósága pedig erősödik – lényegében változatlan (4%) marad.

Beruházás. A 2017-ben újraindult **beruházási ciklus** hatására tavaly 17%-os volt a beruházások növekedése, idén 9%-os volumenbővülés várható. A 2016-ban 19,2%-os **beruházási ráta** 2017-ben 21,5%-ra nőtt, idén pedig 22,5%-ra emelkedhet, elérve a válság előtti szintet. 2018-ban – részben az EU források hatására – minden ágazatban élénkülnek a beruházások. A jelenlegi uniós pénzügyi keretben Magyarország az EU-források korábrinál nagyobb részét, több mint felét a magánszektorba irányítja. 2018. március közepéig 81 ezer pályázat kapott támogatást, a megítélt támogatás 8150 milliárd forint (a 2014-20-as uniós fejlesztési ciklus teljes forráskeretének közel 92%-a), azonban ennek eddig csak a felét, 4300 milliárd forintot fizettek ki. A kifizetések jelentős része előleg, mivel a nagy projekteket előre vették, hogy a **számláló „pörögjön”**. Ugyanakkor ezek jelentős részénél a tényleges tevékenység még alig indult el.

Fontosabb ágazatok. A 2016. évi, stagnálásnál alig jobb növekedés után 2017-ben érdemben emelkedett az **ipari** termelés, igaz az utolsó negyedévben már jelentős lassulást mutatva. A járműipar húzóereje csaknem három éve megszűnt, a járműipar technológiai átalakulásának fékező hatása idén is megmarad. A bruttó termelés 2018-ban is a tavalyi **5% körüli** ütemben bővül. Az **építőipar** tavaly szárnyalt, a termelés (a 2016-os nagy visszaesés után) csaknem 30%-kal növekedett. A nagyon magas szerződésállomány és a történelmi csúcson levő építőipari bizalmi index az építési konjunktúra folytatódását vetíti előre a közbeszerzési, a lakossági és a vállalati piacon is. 2018-ban a termelés várhatóan legalább **10%-kal** emelkedik. 2017-ben a **mezőgazdaság** GDP termelése 9%-kal, a bruttó kibocsátás volumene 5%-kal csökkent. A visszaesést elsősorban a rossz időjárás, másrészt a nem megfelelő termelési szerkezet magyarázza. A nagy ingadozásokban azonban a valódi **földpiac hiányának**, a földbe való befektetés kockázatos voltának is fontos szerepe van. Változás idén sem várható, a kis egyéni gazdaságok túlzott preferálása a gazdálkodó szervezetekkel szemben a mezőgazdasági termelés szerkezetének torzulásához és technikai lemaradáshoz vezet. Idén átlagos időjárás esetén **5% körüli agrár-GDP** növekedés várható. A **szolgáltatási** GDP 2017-ben 3,3%-kal, a nemzetgazdasági átlagnál alacsonyabb ütemben bővült, mértéke azonban szinte megegyezett a 2016. évivel és az idén várhatóval. 2018-ban növekedés ismét csak az **üzleti** szolgáltatásoknál várható, a **közösségi** szolgáltatásoknál a tavalyi 1,3%-os visszaesés után stagnálás valószínű. A kiskereskedelmi forgalom 2017-ben 4,9%-kal bővült, idén 4,5% körüli bővülés várható.

Külkereskedelem. Az áruk és szolgáltatások kivitele 2015-16-ban a behozatalnál gyorsabban bővült. Ez a belföldi kereslet élénkülése nyomán 2017-ben megfordult, a **kivitel GDP-ben mérve 7,1%-kal, a behozatal 9,7%-kal emelkedett. 2018-ban 6 illetve 7,5%-os dinamika várható.** A **külkereskedelmi áruforgalom többlete** 2017 után 2018-ban is **mérséklődik** (a 2016. évi 9,7 milliárd euróról 8,1 majd 7 milliárdra), a **szolgáltatásoké** viszont tovább **emelkedik.** A cserearányok idén a tavalyi 0,4%-hoz hasonlóan, 0,5 százalékkal romlanak.

Foglalkoztatás, munkanélküliség. A munkanélküliségi ráta 2013-tól **látványosan csökken**, s 2016-tól mind erősebb **munkaerőhiány** tapasztalható. A statisztikai javulás kezdetben a közmunka és a külföldi munkavállalás robbanásszerű elterjedésének volt az eredménye, de jelentősen bővült a valós hazai foglalkoztatás is. A **foglalkoztatás** bővülése azonban a **tavalyi 1,6%-ról 1% körülire lassul**, mivel demográfiai okokból csökken munkavállalási korúak száma, a könnyen mobilizálható emberek száma pedig a tartósan rossz képzési struktúra, a külföldi munkavállalás, valamint egyes rétegek gyenge

munkakultúrája következtében korlátozott. A növekedés egyik fő akadálya a **munkaerőhiány**. Ezt gépesítéssel és a termelékenység növelésével kellene pótolni. A **munkanélküliségi ráta** éves átlagban a tavalyi 4,2% után idén 3,7%-ra, esetleg az alá mérséklődik, miközben a közfoglalkoztatás tovább csökken. Ha a **közmunkásokat (vagy legalábbis többségüket) munkanélkülinek tekintenénk, a magyar ráta lényegében azonos lenne az EU 7,5% körüli átlagával**. A tényleges helyzet az **inaktívnak tekintett széles rétegek perspektívátlanága** miatt rosszabb a statisztika által mutatottnál.

Pénzügyi szektor. Az új hitelek nyújtása már több éve növekedni kezdett, **2016-tól azonban a vállalati, 2017-től pedig a lakossági hitelállomány is emelkedik**. 2018-ban a vállalati és lakossági hitelek további bővülése várható. A bankok hitelportfóliója, profitabilitása és tőke-megfelelési mutatója **kedvező**. Az állam és a bankok önfinanszírozási program következtében kialakuló **kölcsönös függése**, egyes magyar tulajdonú bankoknál a **tulajdonosi és hitelezett kör nem kellő elkülönülése kockázatok** forrása.

Államháztartás, államadósság. Az államháztartási deficit 2018-ban már hatodik éve lesz 3% alatt, a GDP-arányos államadósság pedig csökkenő pályán. A 2017. évi GDP-arányos deficit 1,9%, az előirányzott 2,4%-nál lényegesen alacsonyabb lett. Ugyanakkor az EU-támogatások széleskörű hazai **megelőlegezése** következtében tavaly a központi alrendszer pénzforgalmi deficitje csaknem 70%-kal meghaladta az előirányzottat, **2018 első két hónapjában** pedig megközelítette **az éves előirányzat 40%-át**. A várttól jelentősen eltérő folyamatok ellenére **nem került sor** a még **tavaly tavasszal** elfogadott **2018. évi költségvetés felülvizsgálatára**. Nem csoda, hogy a költségvetési politika átláthatósága szempontjából Magyarország az **utolsó helyen áll az EU-ban**. Így 2018-ra jelenleg a GDP-arányos deficit 0,6 százalékpontos, 2,5%-ra való, „választási” emelkedése van előirányozva. Az EU prognózisa szerint az EU-ban csak a román és francia államháztartási hiány lesz ennél magasabb. A GDP-arányos államadósság tavaly 1,8 százalékponttal, a tervezettnél valamivel kisebb mértékben csökkent. Az Eximbank beszámításával az adósságráta 74% volt. **A GKI szerint idén 2,5% körüli deficit és 72-73%-ra csökkenő GDP-arányos államadósság várható**.

Infláció, kamat, árfolyam. Tavaly a mezőgazdaság termelői árai valamint a feldolgozóipar belföldi értékesítési árai a 2016. évi csökkenés után emelkedni kezdtek, az építőipari áremelkedés pedig gyorsult. 2017-ben a fogyasztói árok az előző évi 0,4% után 2,4%-kal nőttek. 2018 januárjában 2,1%, februárban még alacsonyabb, 1,9% volt az infláció, a maginfláció viszont kissé emelkedett. A **GKI** mindezek alapján 3%-ról **2,7%-ra csökkentette éves inflációs előrejelzését**, s az alapkamat változatlanóságára (0,9%), éves átlagban **312 forintos euróra** számít. A jegybank célja a **laza monetáris kondíciók** és a hitelezési ösztönzés fenntartása, a magyar államháztartás minél **olcsóbb finanszírozása**, valamint a **jegybank nyereségességének** minél további fenntartása. Ez utóbbi vitatható cél.

Külső egyensúly. A **folyó fizetési mérleg** egyenlege a 2016. évi 7 milliárd eurós, hatalmas aktívum után 2017-ben a külkereskedelmi többlet visszaesése miatt 4,5 milliárd euróra csökkenhetett, s **2018-ban tovább, 3,5 milliárd euróra mérséklődik**. Az EU-támogatások újraindulása következtében a **külső finanszírozási képesség** viszont a 2016. évi 7 milliárd euróról 2017-ben 7,7 milliárd euróra emelkedhetett, 2018-ban pedig várhatóan 8 milliárd euró lesz, ami egyaránt a GDP kb. 6,2%-a. A **külföldi tőke nettó beáramlása** 2016-ban némi lendületet kapott (1,9 milliárd euró), de tavaly az első három negyedévben ez csak 0,4 milliárd euró volt, s idén sem várható jelentős bővülés. A külföldiek Magyarországon befektetett működőtőke-állománya 2008 eleje óta mindössze 3 milliárd euróval emelkedett, a nettó közvetlen külföldi befektetések GDP-arányos állománya a válság előtti 50%-ról 2016-ra 45% körülire **csökkent**, s aránynövekedésre idén sem lehet számítani.

Az előrejelzés kockázatai. A **GKI** nem változtat 2018. évi 3,8%-os **növekedési** előrejelzésén, de az ennél **magasabb ütemnek** valamivel nagyobb az esélye, mint az alacsonyabbnak. A gyorsabb növekedés forrása egyrészt a mezőgazdaság vártnál kedvezőbb teljesítményéből, másrészt a belföldi felhasználás dinamikusabb emelkedéséből fakadhat. Ez utóbbi ára a **külső egyensúly**

prognosztizálnál nagyobb **romlása** lenne. Az **infláció** esetében a **GKI** idei prognózisa 3%-ról 2,7%-ra csökkent, itt a kisebb és nagyobb ütemnek **hasonló** a valószínűsége. A kisebb ütem főleg a **világpiaci energiaárak** szerényebb emelkedésének, a magasabb a hazai **béremelkedés** költség- és keresleti oldalról megjelenő eddiginél erősebb inflációs hatásának lenne a következménye. A magyar gazdaság középtávú pályája szempontjából azonban a **legnagyobb kockázatot a magyar Európa-politika változatlansága** jelenti – annak minden belföldi vonzatával együtt -, mert ebben az esetben az **EU perifériájára szorulhat** Magyarország.

1. táblázat

A GKI prognózisa 2018-ra

	2014	2015	2016	2017	2018		
	tény				szeptember	december	március
GDP termelés	104,2	103,4	102,2	104,0	103,8	103,8	103,8
• Mezőgazdaság (1)	117,4	95,9	109,9	91,0	105	105	105
• Ipar (2)	105,8	108,1	101,0	103,9	105	105	104
• Építőipar (3)	110,7	102,5	89,5	131,6	112	110	110
• Kereskedelem (4)	103,8	104,2	101,2	106,2	105	105	105
• Szállítás és raktározás (5)	102,7	101,3	105,5	104,5	103	103	104
• Információ, kommunikáció (6)	104,4	101,3	105,7	106,1	104	106	106
• Pénzügyi szolgáltatás (7)	96,7	101,5	100,4	100,7	102	102	102
• Ingatlanügyletek (8)	101,8	100,0	103,1	102,3	102	102,5	102,5
• Szakmai, tudományos, műszaki tevékenység (9)	105,5	102,8	107,5	107,2	104	104	106
• Közigazgatás, oktatás, egészségügy (10)	101,0	100,2	101,7	98,7	101	100	100
• Művészet, szórakoztatás (11)	106,0	100,8	102,9	105,0	102	102	104
• Magnővekedés (2)+(3)+(4)+(5)+(6)+(7)+(8)+(9)	104,4	104,6	102,1	105,9	104,5	104,7	104,7
GDP belföldi felhasználás	105,5	101,2	101,6	106,0	104,5	105,5	105
• Egyéni fogyasztás	102,4	103,4	103,8	104,1	103	103,5	104
• Állóeszköz-felhalmozás	112,3	101,9	89,4	116,8	109	109	109
Külkereskedelem							
• Export	109,1	108,5	103,4	107,1	106	106	106
• Import	111,0	106,4	102,9	109,7	107	108	107,5
Fogyasztói árindex (előző év = 100)	99,8	99,9	100,4	102,4	103	103	102,7
Folyó fizetési és tökémerleg együttes egyenlege							
• milliárd euró	5,5	8,9	7,0	7,7*	8,3	7,5	8
• a GDP százalékában	5,2	8,1	6,2	6,3*	6,4	5,7	6,2
Munkanélküliségi ráta (éves átlag)	7,7	6,8	5,1	4,2	4	4	3,7
Államháztartási egyenleg a GDP százalékában (ESA)	-2,8	-2,0	-1,9	-1,9	-2,9	-2,8	-2,5

*GKI becslése

Forrás: KSH, GKI

A GKI 2017-re vonatkozó korábbi előrejelzéseit a 9. függelék tartalmazza.

2. Világgazdasági folyamatok

A világgazdasági konjunktúra az év eleji előrejelzések szerint a korábban vártnál is erőteljesebben folytatódik, bár továbbra is elmarad a válság előttitől. A globális fellendülés a fejlett országok bővülő köre mellett mind több felzárkózó és fejlődő országra terjed ki. Ugyanakkor a geopolitikai feszültségókok és a terrorizmus mellett új veszélyforrások alakultak ki. Egyelőre bizonytalan, hogy a februári tőzsdei zuhanás majd korrekció csak átmeneti hullámmás, vagy egy tartós lejtmenet kezdete-e. Súlyosan érintheti a világkereskedelmet az amerikai elnök által kezdett vámháború. Az EU jövője szempontjából kedvező, hogy végre megalakul a német kormány, ugyanakkor gondot okoz, hogy a reformokra szoruló Olaszországban előretörték a populista és eurószkeptikus erők, ami megnehezíti a kormányzást. A német-francia tengely megerősödése az Egyesült Államoktól kényszerűen függetlenedő, többsebességű európai integráció, az euróövezet megerősítése és kiterjesztése felé mutat, miközben még tisztázatlan a Brexit módja. A világszerte rendkívül alacsony kamatlábak és energiaárak időszaka lassan véget ér.

A **világgazdaság** növekedési üteme a 2017. évi 3,8%-ról 2018-ban kismértékben, 3,9%-ra gyorsul. A **világkereskedelem** a 2017. évi 4,2% után 2018-ban 4%-kal növekszik, ezt a nemzetközi vámháború tovább fékezheti. Az **USA** GDP-je a 2017. évi 2,3%-kal szemben 2018-ban a laza pénzügyi kondíciókkal, a gyenge dollárral, az erős – de a vámháború esetén fékezhető – külső kereslettel és az adóreformmal összefüggésben a korábban jelzettnél gyorsabban, 2,7%-kal emelkedik.

Az **EU** összevont GDP-jének növekedési üteme a 2017. évi 2,4% után 2018-ban minimálisan kisebbre, 2,3%-ra prognosztizálható, az euróövezeté 2,2%-ot, illetve 2,1%-ot tesz ki. A globális konjunktúra mellett a növekedést táplálja a magánfogyasztás, a kedvező finanszírozási feltételrendszer és a külső kereslet. A beruházások is fokozatosan felzárkóznak a növekedést támogató tényezők közé. Ugyanakkor a gazdasági növekedés nagymértékben függ a gazdaságpolitika, azon belül a fiskális politika támogatásától. A **csekély mértékű növekedésslassulás oka** a munkahelyteremtés és a háztartások vásárlóereje dinamikájának lassulása, s további kockázatot jelent a vámháború.

Németország GDP-je a 2017. évi 2,2% után 2018-ban valamivel gyorsabban, 2,3%-kal bővül. A német kormány megalakulásával lényeges bizonytalansági tényező szűnik meg az európai uniós ügyekben. **Franciaország** növekedési üteme a 2017. évi 1,8%-ról 2018-ban 2%-ra, gyorsul. Választási ígéreteivel összhangban Macron megkezdte az államháztartás és a munkaerőpiac reformját, ami azonban számottevő társadalmi ellenállásba ütközik. Nemcsak **Olaszország**, hanem az euróövezet szempontjából is rendszerkockázat az óriási olasz államadósság és a bankrendszer gyenge minőségű portfóliója, ami politikai instabilitással, a populista és

2. táblázat

GDP-prognózisok, 2018 (előző év = 100)

	Európai Bizottság*	IMF**	OECD***
Világ összesen	4,1	3,9	3,7
OECD-országok	2,2	2,3	2,4
Euróövezet	2,3	2,2	2,1

* 2018. január

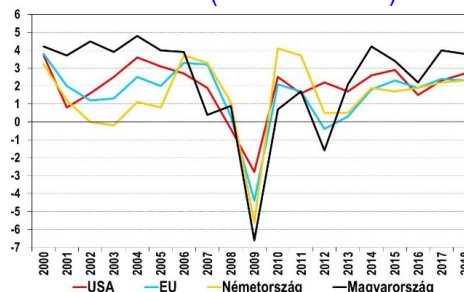
** 2018. január

*** 2017. november

Forrás: OECD, IMF, Európai Bizottság

1. ábra

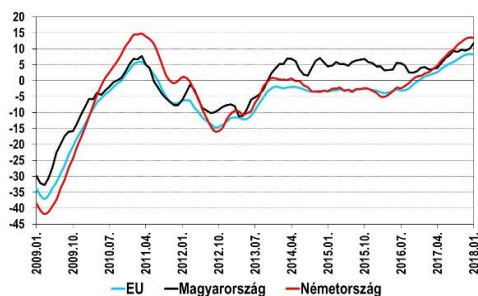
Világgazdasági régiók növekedése, 2000-2018 (előző év = 100)

Forrás: Európai Bizottság, GKI

2. ábra

Ipari bizalmi indexek, 2008-2018

Forrás: KSH, GKI

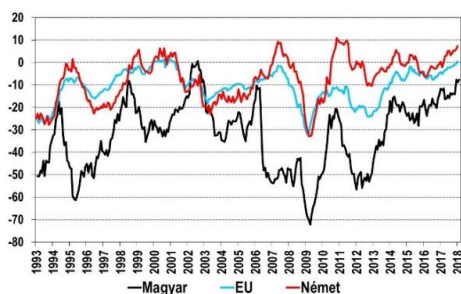
eurószeptikus erők előretörésével párosul. Hasonlóan sérülékeny a portugál bankrendszer. Az **Egyesült Királyság** gazdasági növekedési üteme a 2017. évi 1,5% után 2018-ban várhatóan 1,3% lesz, ami a Brexittel kapcsolatos bizonytalanság következménye. A brit kormánynak továbbra sincs határozott, konzisztens stratégiája az EU-ból való kilépésről. Növekszik a megállapodás nélküli kiválás kockázata, ami az Egyesült Királyság számára sokkal hátrányosabb lenne, mint az EU-nak.

Az elmúlt években végbement **fiskális konszolidáció** nyomán az EU-ban a GDP-arányos államháztartási deficit a 2017. évi 1,2%-ról 2018-ban 1,1%-ra, az euróövezetben 1,1%-ról 0,9%-ra csökken. 2018-ban várhatóan csak Románia költségvetési hiánya lesz 3% felett. A GDP-arányos bruttó **államadósság 2014-ben** az EU-ban 87,8%-on, az euróövezetben 94,2%-on **tetőzött**. Az EU-ban tavaly 83,5%, idén 81,6% lehet, az euróövezetben pedig a tavalyi 89,3% után idén 87,2% várható.

A balkáni útvonal török-német megállapodás nyomán történt lezáródása óta a **menekültügy** súlypontja a Földközi-tengerre tevődött át. Olaszország egyre nehezebben birkózik meg az észak-afrikai és közel-keleti menekültáradattal. A német kormányalakítás után a **francia-német tengely várható megerősödése** az Egyesült Államoktól kényszerűen függetlenedő, többsebességes európai integráció felé mutat. Ez utóbbi szűkíti az európai uniós forrásokra számító, de a közösségi szolidaritást vállalni nem kívánó EU-tagállamok mozgásterét. A **2020 utáni európai uniós költségvetésről** szóló vitában mind nagyobb hangsúlyt kap a forrástranszfer és az EU értékeivel és politikájával (a menekültügyet is beleértve) való szolidaritás összekapcsolása.

3. ábra

Fogyasztói bizalmi index, 1993-2018

Forrás: Eurostat, GKI

Japán GDP-dinamikája a 2017. évi 1,8%-ról 2018-ban 1,2%-ra lassul. **Kína** GDP-jének növekedési üteme a 2017. évi 6,8% után 2018-ban 6,6%-ra prognosztizálható. A fiskális alkalmazkodás időbeli kitolása és a kínai oldali reformok révén elkerülhető a nagyobb mértékű növekedésllassulás. **India** GDP-dinamikája a 2017. évi 6,7% után 2018-ban 7,4%-ra gyorsul. A külföldi működőtőke-befektetések fő célpontja jelenleg India. **Oroszország** GDP-je a 2017. évi 1,8% után 2018-ban 1,7%-kal nő. **Ukrajna** GDP-jének növekedési üteme a 2017. évi 2%-ról 2018-ban 3,2%-ra gyorsul.

Tavaly decemberben a **Fed** egy éven belül harmadszor emelte meg irányadó kamatlábát immár 1,25-1,50%-ra, s2018-ban a monetáris politikai „normalizáció” keretében

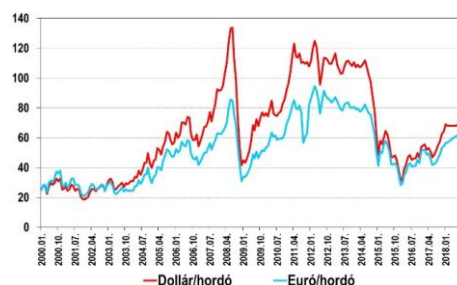
további legalább három kamatlábemelés várható. Az Európai Központi Bank idén feltehetőleg változatlanul hagyja irányadó kamatlábát, s legalább 2018 szeptemberéig folytatja eszközvásárlási programját. A havi vásárlások összegét azonban 30 milliárd euróra mérsékli. Nő a **Fed és az EKB monetáris politikája közötti divergencia**. Az USA-ban várható fiskális lazítás és monetáris szigorítás hatására **emelkednek a hosszú lejáratú kamatlábak**. Ez a felzárkózó és a fejlődő országokat, közülük is a dollárban nagymértékben eladósodottakat érinti a leghátrányosabban, de az euróövezetben is újabb divergenciát válthat ki. A magas részvény-árfolyamok nyomán az amerikai és az európai részvénypiacokon nem zárható ki egy **jelentősebb negatív korrekció**.

Az **EU inflációs rátája** a 2017. évi 1,7%-ról 2018-ban 1,8%-ra emelkedik. Az euró dollárral szembeni **árfolyama** a 2017. évi 1,12 dollárral szemben 2018-ban várhatóan 1,15 dollár lesz, jelentős rövidtávú volatilitás mellett.

A közel-keleti geopolitikai feszültségek valamint az OPEC és Oroszország közötti termelés-csökkentési megállapodás nyomán a Brent típusú **kőolaj** hordónkénti ára idén januárban 70 dollár közelébe emelkedett. A 2017. évi 54,4 dollárral szemben 2018-ban 69 dolláros hordónkénti éves átlagár várható. Az e körüli árszint **egyensúlyinak** tekinthető, amely a legnagyobb termelőknek és fogyasztóknak egyaránt megfelel. A **nyersanyagok** világszintű árszínvonala a globális növekedésgyorsulás hatására 2017-ben 6,4%-kal emelkedett, 2018-ban stagnálás valószínű.

4. ábra

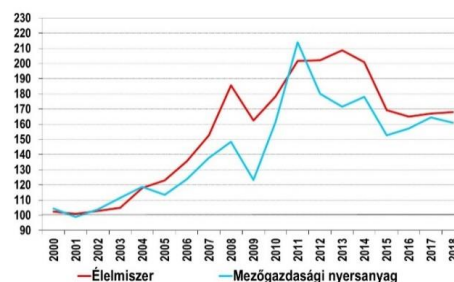
A kőolaj (Brent) világszintű ára dollárban és euróban, 2000-2018

Forrás: Világbank, Eurostat, GKI

5. ábra

Mezőgazdasági nyersanyagok és élelmiszerek világszintű árváltozása, 2000-2018 (1999 = 100)

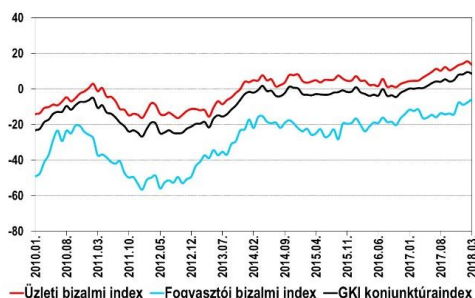

Forrás: Európai Bizottság, GKI

3. Gazdasági várakozások

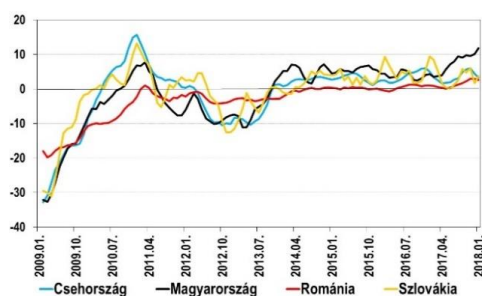
A gazdasági várakozások Európa-szerte – így Magyarországon is - nagyon kedvezőek. Az EU konjunktúraindexe januárban több mint egy évtizedes csúcspontjára került, s februárban ehhez képest csak minimálisan csökkent. A GKI konjunktúraindexe februárban új történelmi csúcsára emelkedett.

6. ábra
GKI konjunktúraindex, 2010-2018

Forrás: GKI

7. ábra
Ipari bizalmi indexek a régióban,
2008-2018

Forrás: Európai Bizottság, GKI

Az **EU konjunktúraindexe** februárban, ha nagyon enyhén is, de csökkent. Az ipari kilátások érezhetően romlottak, miközben a többi szektor várakozásai némileg tovább javultak. A fogyasztói bizalom kissé csökkent, de még így is derűlátást tükröz. A magyar szempontból különösen fontos **német ipari bizalmi index** februárban számottevően csökkent, s ezzel öt havi mélypontra jutott, de még így is kedvező.

Csaknem másfél éves, szinte töretlen növekedés után februárban **új történelmi csúcsára emelkedett a GKI konjunktúraindexe**. Az üzleti várakozások még soha, a fogyasztóiak pedig csak 2002-ben, a Medgyessy-kormány 100 napos programjának néhány hónapjában voltak a mostaninál is kedvezőbbek.

Az **üzleti szférán** belül az **ipar** és a **kereskedelem** várakozásai javultak, s februárban mindkettő még **soha nem látott optimizmust** tükrözött. Az **építőipari** és **szolgáltató** cégek várakozása viszont kissé romlott, de így is történelmi csúcuk közelében maradt. A foglalkoztatási szándék az ipar kivételével minden ágazatban visszafogottabb lett. Azonban minden ágazatban a **foglalkoztatás** bővülésére számítók vannak érezhető többségben, különösen az iparban és építőiparban. Az **áremelési** törekvés az iparban és az építőiparban némileg erősödött, a szolgáltató és kereskedelmi cégek árvárakozása nem változott. Az árcsökkenésre számító cégek szinte minden ágazatból eltűntek, a többség pedig változatlan árakra számít. Az építőiparban és kereskedelemben azonban 40% körüli az áremelést tervező cégek aránya. A fogyasztók inflációs várakozása minimálisan gyengült. A **magyar gazdaság kilátásainak** megítélése minden ágazatban – főleg az építőiparban – januárhoz képest kissé rosszabb lett, de továbbra is az optimizmus a jellemző. A lakosság e tekintetben is nagyon bizakodó, ennek mértéke nem változott januárhoz képest.

A **GKI fogyasztói bizalmi index** februárban a decemberi jelentős javulást és a januári enyhe korrekciót követően kis mértékben emelkedett. Ennél optimistább utoljára 2002 novemberében volt a lakosság. Az emberek saját pénzügyi helyzetüket némileg, míg várható megtakarítási képességüket sokkal jobbnak ítélték, mint januárban. Kedvezőbbnek érezte a lakosság a nagy értékű tartós fogyasztási cikkek vásárlási lehetőségét is.

4. Gazdaságpolitika

A csúcsra járatott magyar növekedés is csak közepes a régióban, s jelentős részben az EU-támogatások valamint a választási élénkítés következménye. Számos nemzetközi intézmény (OECD, IMF, EU) is arra hívja fel a magyar kormány figyelmét, hogy a mostani, viszonylag jó években kellene megalapozni a tartósan fenntartható növekedést. Konkrétan az EU-forrásoktól való túl erős függés lazítására, az államháztartási hiány csökkentésére, az intézményrendszer piacgazdasági szemléletű átalakítására és a versenyképesség javítására lenne szükség, figyelembe véve, hogy a belső kereslet által hajtott növekedés rontja az egyelőre kiváló külső egyensúlyt is. A magyar gazdaságpolitika három fő problémája a verseny kiiktatása, a humán tőke eróziója és a nemzetközi elszigetelődés.

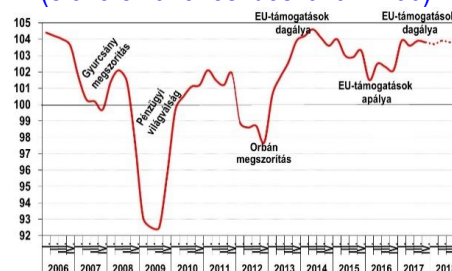
A **magyar modell fő vonásai** – így mindenekelőtt az elvileg kormánytól független intézmények és piaci szereplők **egycentrumú, lojalitásalapú** vezénylése, valamint az EU-tól való maximális **függetlenedés** közepette a jogos járandóságnak tekintett támogatások megszerzéséhez szükséges **pillanatnyi egyensúlyi** feltételek teljesítése – **évek óta változatlanok**. Ez tavaly és idén **választási megfontolásokkal** – béremelés, némi költségvetési lazítás, az EU-források gyorsított lehívása illetve megelőlegezése – egészül ki. Mindennek forrása nagyrészt az EU-transzferek beérkezése, ára pedig a régiós szintű leszakadás, a versenyképesség romlása.

A magyar **versenyképesség** nemzetközi rangsorokban való lecsúszása szinte folyamatos, legfeljebb minimális korrekciókra került sor. Az MNB versenyképességi jelentése is azt volt kénytelen 2017 októberében megállapítani, hogy Magyarország a legtöbb területen **elmarad** a régiós társak teljesítményétől, bár annak mértéke számos esetben kisebb a szubjektív megítélésre is nagyban támaszkodó nemzetközi felmérések által tükrözöttől. Az elmúlt hónapokban megjelent különféle nemzetközi ranglisták **sem a magyar modell sikeresebbé válását, sem az európai piacgazdasághoz való közeledését nem támasztják alá**. Például a **költségvetési átláthatóságot** vizsgáló Open Budget Survey szerint Magyarország 2017-ben 12. helyre szorult hátrébb, s a **legutolsó** az EU-ban. Hasonló mértékben esett vissza Magyarország a **nemzetközi tehetség-versenyképességi** mutató (GTCI) szerint. Ez a lista azt mutatja, hogy az egyes országok mennyire képesek magukhoz csábítani illetve megtartani a tehetséges embereket. Magyarország 2017-ben 119 ország közül az 52. helyen állt, az EU-tagállamok közül **csak Románia szerepelt rosszabbul**. Ez különösen a magyar munkaerő és diákság növekvő külföldre áramlása, a hazai munkaerőhiány fényében aggasztó.

Az amerikai Heritage Alapítvány által összeállított **gazdasági szabadságindex** 180-as listán Magyarország az 55. helyre került, ami egyel jobb az előző évinél, s

8. ábra

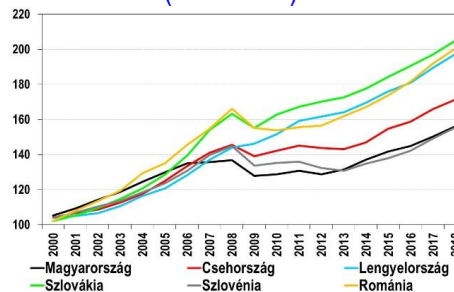
A GDP növekedése negyedévenként, 2006-2018 (előző év azonos időszaka = 100)

Forrás: KSH, GKI

9. ábra

Néhány közép-európai EU-tagállam növekedése, 2000-2018 (1999=100)

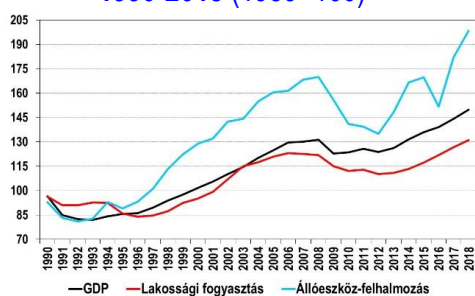
Forrás: Európai Bizottság, GKI

3. táblázat
Növekedési előrejelzések, 2018
 (az előző év százalékában)

	2018
Kormány (2017. április)	4,3
MNB (2017. december)	3,9
EU (2018. február)	3,7
OECD (2017. november)	3,6
IMF (2017. október)	3,4
GKI (2018. március)	3,8

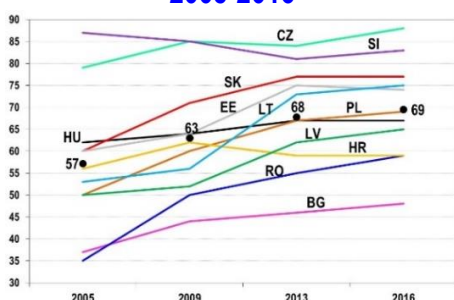
Forrás: Intézmények honlapjai

10. ábra
GDP, beruházás, fogyasztás,
1990-2018 (1989=100)

Forrás: KSH, GKI

11. ábra
A vásárlóerő-paritáson számolt
GDP az EU-átlag százalékában,
2005-2016

●: KKE országok átlaga

Forrás: Eurostat

egyúttal az EU 20. legjobb helyezése. Ez **előkelőbb** pozíció a magyar gazdaságra általában jellemzőnél. Azonban érdekes módon mégis rosszabb a román vagy a bolgár adatnál, miközben kedvezőbb például a franciánál. (Ami minden bizonnyal összefügg ennek, az amerikai konzervatív republikánusokhoz közelálló Alapítványnak markánsan államellenes gazdaság szemléletével.) Figyelmeztető jel azonban, hogy ez a jelentés is kiemeli a kormány-közei személyeknek nyújtott kedvezmények és a **korruptió** okozta súlyos magyarországi problémákat, a kormány kegyeiből kisesettek nehézségeit, a korrupciós ügyek kivizsgálatlanságát. Látványosan rímel e kritikára, hogy az **OLAF** az Elios Innovatív Zrt. közvilágítási pályázatainál immár az összeférhetlenség és a **szervezett csalás** lehetőségét is felvetette, kikényszerítve ezzel az újabb magyar hatósági vizsgálatot. A Transparency International most februárban közzétett 2017. évi **korruptió listáján** pedig Magyarország kilenc helyet rontott, s az EU-ban csak Bulgáriában rosszabb a helyzet. Az elemzés szerint „Magyarországon a korrupció immár nemcsak a szabályok ellenében valósul meg, hanem a szabályok átírásával is”.

A romló magyar gazdasági környezet következtében az elmúlt években az üzleti beruházásokon belül **jelentősen emelkedett az egyedi kormánydöntésű beruházási támogatások** nagysága. Míg 2006 és 2010 közötti egy új munkahely létesítésére átlagosan 4 millió, 2015-16-ban ennek háromszorosa, átlagosan 12 millió forint jutott, 2018-ban pedig már előfordult fejenként 21 millió forintos támogatás is (Thyssenkrupp). A támogatott beruházások összegének 2008 és 2013 között kb. 5%-át finanszírozták támogatásból, ez 2015-16-ra 20% körülire ugrott. (A Thyssenkrupp esetében ez már több mint 30%!) Az utóbbi években a **hazai vállalatok támogatása** is egyre nagyobb szerepet kap. 2004-13-ban elenyésző számban szerepeltek hazai vállalatok a támogatottak között (évente 1-2, de legtöbbször egy sem); 2014-től szerepük nőni kezdett. Az utóbbi években a támogatott beruházásoknak már átlagosan 30%-át magyar tulajdonú cégek valósították meg, ami a német és az amerikai háttérű vállalatok részesedésének felel meg. A **befektetési környezet romlása** miatt nemcsak a külföldi befektetők igényelnek **egyre jelentősebb kompenzációt**, de a rendszer alkalmas a preferált magyar cégek esetenként kiugróan nagy megsegítésére.

Az állami **bürokrácia** elleni küzdelem évek óta napirenden van. Azonban mivel ez a létszám leépítésére, nem pedig az állam – a magyar modell lényegéből következő – túlterjeszkedésére koncentrál, s további

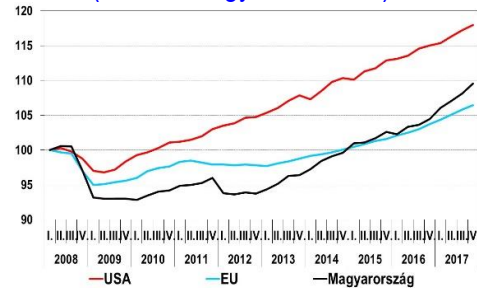
centralizációval és átszervezésekkel igyekeznek úrrá lenni a problémán, **csak növeli a gondokat**. A **folytatódó centralizáció** – például a fővárosi közbeszerzések egyetlen szervezetbe tömörítése, a katasztrófavédelem „egységesítése” - napi működési zavarokhoz, az előbbi esetében már a szervezet megszüntetéséhez vezetett. Az oktatási és egészségügyi rendszerben végrehajtott centralizáció és átszervezés csak fokozta a működési gondokat (perspektívátlan szakképzés, felsőfokú képzésben résztvevők csökkenő aránya, sürgősségi betegellátás összeomlása); a járványügy vagy a nemzeti örökség védelme központi szervezetének leépítése viszont a **szakmai hozzáértést szorítja ki a rendszerből**.

Kísérlet történik az utolsó, a kormányzattól még nagyrészt független intézmény, a **bíróság „bedarálására”**, a bíróságok közigazgatási szakemberekkel való feltöltésének lehetővé tételére. Ugyanakkor Magyarország nem lesz tagja EU ügyészi hivatalának, nyilvánvalóan azért, hogy legalábbis megnehezítse a korrupciós ügyek feltárását.

Ugyanakkor a **külső feltételek változnak**: az EU-ban, ha lassan is, de napirendre kerül az **integráció elmélyítése**, az euróövezet kiterjesztése, a közös költségvetés átalakítása. Mindez a következő években **komoly kihívás** elé állítja a magyar modell fenntarthatóságát. Ez a **választások után** a magyar Európa-politika, ezen belül az euró bevezetéséhez való viszony **újrágondolását** igényli, ami szükségképpen ki kell, hogy hasson a magyar modellre is. (A **GKI** jelen előrejelzése nem foglalkozik a választások eredményével. Arra mutat rá, mit célszerű tenni, akárki nyer is.)

12. ábra

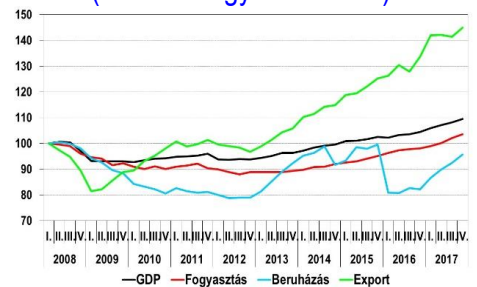
GDP, 2008-2017
(2008. I. negyedév = 100)

Forrás: KSH, Európai Bizottság, **GKI**

13. ábra

GDP, fogyasztás, beruházás, export, 2008-2017
(2008. I. negyedév = 100)

Forrás: KSH

5. A lakosság jövedelme, fogyasztása és megtakarítása

A lakosság fogyasztása a 2017. évi 4,1%-os növekedéssel már meghaladta a válság előtti, tíz évvel korábbit. 2018-ban immár hatodik éve tart a fogyasztás bővülése. A reálkereset növekedése a tavalyi 10% után 4,5% körülire lassul, a fogyasztásé viszont – mivel a lakosság igyekszik kisimítani vásárlásait, várakozásai kedvezőek, hitelfelvételi hajlandósága pedig erősödik – lényegében változatlan (4%) marad.

4. táblázat

Az alkalmazásban állók keresete, jövedelme, fogyasztása, 2015-18
(előző év azonos időszaka=100)

	2015	2016	2017	2018
Minimálbér	103,4	105,7	115	108
Bruttó kereset	104,2	106,2	112,9	107
- versenyszféra	103,9	105,4	111,6	106,5
- közszféra	105,1	107,8	115,9	107,5
Nettó kereset	104,2	107,8	112,9	107
- versenyszféra	103,9	107	111,6	106,5
- közszféra	105,1	109,5	115,9	107,5
Reálkereset	104,3	107,4	110,3	104,5
- versenyszféra	104	106,6	109	104
- közszféra	105,2	109,1	113,2	105
Reálnyugdíj	101,9	101,6	101	101,3
Reáljövedelem	102	104,5	105	103,5
Fogyasztás	103,1	104,2	104,1	104

Forrás: KSH, GKI

2017-ben - főként a minimálbér és a bérminimum emelése, valamint a járuléksökkentés béremelést könnyítő hatása következtében, de a munkaerőhiány, valamint a választások közeledte miatt is - **a bruttó és a nettó átlagkereset csaknem 13%-kal** nőtt. Az év során a bériáramlás üteme negyedévről negyedévre emelkedett, a változás mértéke azonban az utolsó negyedévre már minimális volt. A **reálkeresetek** bővülése 2017-ben **10,3%-os** volt (köz munkások nélkül 9,1%-os), ezen belül a versenyszférában 9%-os, a közszférában 13,2%-os.

A 10% feletti reálkereset-emelkedés ellenére a kiskereskedelmi forgalom tavaly a 2016-os éves átlagot alig meghaladó mértékben nőtt. Ez arra utal, hogy a **tényleges vásárlóerő** a reálkereseteknél **lényegesen lassabban** bővült; főleg a kisebb cégeknél csökkenhetett a „zsebbe fizetés”. A vásárlóerőt növelték a **külföldről hazautalt** jelentős jövedelmek is, bár az MNB adatai szerint ezek összege tavaly az első három negyedévben kissé elmaradt az egy évvel korábbitól.

2018-ban megállapodás szerint a **minimálbér 8%-kal, a garantált bérminimum 12%-kal emelkedik**, 138, illetve 180,5 ezer forintra. Ez kb. fele a tavalyi ütemnek, de így is **nagyon gyors**. Kompenzálásképpen a munkaadói járulék összesen 2,5 százalékponttal csökken. E változások igazi nyertesei azokban az ágazatokban működő cégek lesznek, melyeknél nem jellemző a minimálbéres foglalkoztatás, így a minimálbér-emeléssel járó tehernövekedés sem érezheti hatását. Az alacsonyabb bérstruktúrájú munkaadók a **költségnyomást esetenként létszám- vagy munkaidő-csökkentéssel** (például a vidéki kis boltokban) és a jövedelmek szűkítésével, vagy éppen a kiegészítő szürke jövedelem kevesebb nettót jelentő fehéritésével próbálják majd legalább részben **ellensúlyozni**. A feldolgozóiparban, az építőiparban, a kereskedelmi láncoknál és a turisztikai ágazatban azonban számos cégnél a szakképzett munkaerő hiánya miatt **erősödő bérverseny** alakult ki. Míg a gazdaság exportorientált részében a regionális összehasonlításban alacsony bérszínvonal egyelőre a versenyképesség érdemi rontása nélkül is lehetővé teszi a béremelést, máshol erre nincs mód; a hazai kisvállalkozások versenyképessége rövidtávon romlik, illetve a kifizetett

szürke jövedelmek csökkentésével igyekeznek mérsékelni veszteségeiket.

2018-ban, a választási évben is magas, de a 2017. évinél alacsonyabb szinten, **7% körül, vagy kissé magasabban várható a bruttó keresetek emelkedése**. Ez a 2,7%-os infláció esetén **4,5% körülre csökkenti, de továbbra is magasan tartja a reálbér dinamikáját**.

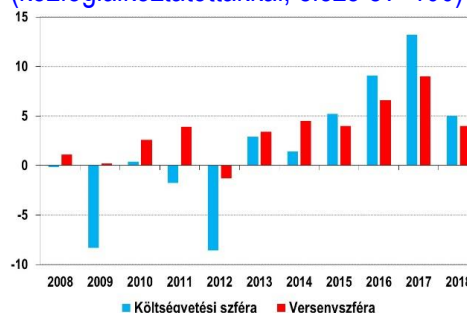
2018-ra a kormány 3%-os nominális **nyugdíjemelést** ígért, mely a **GKI** által prognosztizált infláció figyelembevételével több, mint elegendő a reálérték törvényben előírt megtartására. Ezért 2018 végén a 2017. évihez hasonló **emelés nem** várható, viszont várhatóan **ismét nyugdíj-prémium lesz** kifizethető (a maximálisan kifizethető nyugdíjprémium várhatóan nem emelkedik, 12 ezer forint lesz, mely alapján a 80 ezer forint feletti havi nyugdíjasok mindegyike ezen összegre jogosult, míg az ez alattiak esetében az összeg nyugdíjarányosan csökken). A nyugdíjasok idén már húsvétra is kapnak 10 ezer forintnyi Erzsébet-utalványt is. Végeredményben a **nyugdíjak reálértéke 1,3% körül emelkedik**.

A családi pótlék és az egyéb szociális jövedelmek nominális összege továbbra is változatlan marad. A vállalati javadalmak, valamint a családi adókedvezmény nominális értéke emelkedik. A reálkeresetek növekedési ütemének markáns lassulása miatt ez évben a **reáljövedelmek** és a **fogyasztás növekedési üteme 3,5 illetve 4% körülre lassul**. A fogyasztás dinamikájának a reáljövedelmekhez való felzárkózását segíti a fogyasztás kisimítása, a hiteltörlesztési terhek csökkenése, illetve a hitelfelvétel élénkülése, a vásárlási hajlandóság erősödése.

A **háztartások nettó finanszírozási képessége** 2017-ben a GDP 5,2 százaléka volt, ezen belül a negyedik negyedévben 7,1%. A háztartások jelentős mértékben növelték a készpénz, a folyószámla-betét, valamint a rövid és hosszú lejáratú állampapírok állományát, kisebb mértékben a befektetési jegyekét és a biztosítástechnikai tartalékokét. A lakosság hitelfelvétele 2018-ban továbbra is lassan, de élénkül. Az új hitelek felvétele növekszik, az óvatossági célú megtakarítások fokozatosan mérséklődnek, ugyanakkor erősödhet a lakásra való takarékoság. A lakosság nettó finanszírozási képessége **2018-ban** a korábbi évekre jellemző **5% körül** lesz.

14. ábra

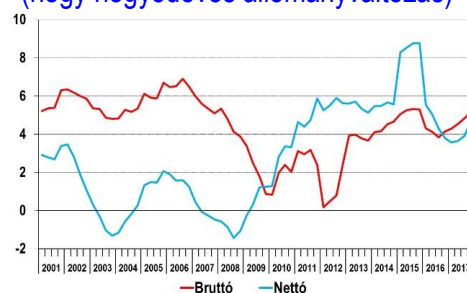
Reálkereset, 2008-2018 (közfoglalkoztatottakkal, előző év=100)

Forrás: KSH, **GKI**

15. ábra

A háztartások megtakarítása a GDP százalékában, 2001-2017 (négy negyedéves állományváltozás)

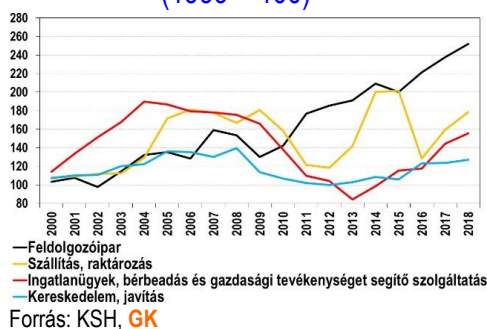

Forrás: MNB, **GKI**

6. Beruházás, felhalmozás

Az állóeszköz-felhalmozás a 2008-as válságot követő négy év visszaesés után 2013-14-ben az EU-források beérkezése hatására átlagosan évi 11%-kal növekedett, majd 2015-16-ban markáns lassulás, illetve több mint 10%-os visszaesés következett, s 2017-ben meghaladta a válság előtti szintet. A 2017-ben újraindult beruházási ciklus hatására tavaly 17%-os volt a beruházások növekedése, idén 9%-os volumenbővülés várható. A 2016-ban 19,2%-os beruházási ráta 2017-ben 21,5%-ra nőtt, idén pedig 22,5%-ra emelkedhet, elérve a válság előtti szintet.

16. ábra
Ágazatok beruházása, 2000-2018
(1999 = 100)

17. ábra
Beruházások ágazati megoszlása,
2008-2018

2017-ben a beruházások csak két ágazatban (kereskedelem, javítás és adminisztratív tevékenységek) stagnáltak, a többiben jellemzően **kiugró bővülés** valósult meg. A **költségvetési** szféra beruházásai **csaknem 60%-kal**, a **versenyszféráé 14%-kal** gyarapodtak. A beruházások volumene összességében 16,7%-kal emelkedett, de év közben folyamatosan lassult az ütem. Az állóeszköz-felhalmozás bővülése 16,8%% volt.

2018-ban – részben az EU források hatására – **minden ágazatban élénkülnek** a beruházások. A jelenlegi uniós pénzügyi keretben Magyarország az **EU-források** korábbiánál nagyobb részét, **több mint felét a magánszektorba** irányítja. Kiugró növekedés lesz a villamosenergia-iparban (40%) a paksi beruházás fizikai előkészítése miatt. Átlag feletti növekedés várható a szállítás, raktározás és a szakmai, tudományos tevékenység (15-15%) területén. Az előbbi esetében az út- és vasútépítések, az utóbbinál a K+F jellegűként elszámolt beruházások a meghatározóak. A pénzügyi tevékenység és a közigazgatás, védelem területén átlag körüli, 10%-os bővülés várható. A pénzügyi szektorban a Bazel III. előírásainak való megfelelés valamint a FinTech megoldások bevezetése jelent (főleg informatikai jellegű) fejlesztési igényt. A közigazgatás, védelem ágazatban pedig az e-közigazgatás, valamint a haderő fejlesztése követel beruházási forrásokat. Az egészségügy, a művészet, szabadidő, sport és az egyéb közösségi szolgáltatás területén az erőltetett EU forrásköltés és a költségvetési, illetve TAO pénzek miatt ugrik meg 15% körüli mértékben a felhalmozás. A versenyszektor egyéb ágazataiban 3-5% közötti növekedés lesz a jellemző.

Az előrejelzést nehezíti, hogy az élénkülő kereslet hatására **jelentős áremelkedés** zajlik az építő- és építőanyag iparban. A vártnál magasabb árindex esetén kisebb volumennövekedés is elképzelhető. (Miközben az építőipari cégek input oldalon 5-25%-os áremelkedéssel szembesülnek, addig az építőipari árindex csak 5%-kal nőtt 2017-ben a KSH szerint.).

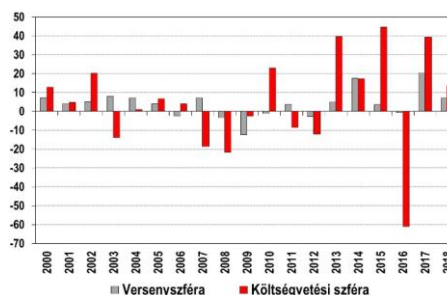
Az EU-támogatások emelkedése jellemzően az építési beruházások gépberuházásoknál gyorsabb bővülésével

jár. A 2016. évi apály idején az építési beruházások 26%-kal, a gépberuházások 4,5%-kal mérséklődtek. Ennek ellenhatásaként 2017-ben az építés volt a dinamikusabb (21%), a gépberuházások lassabban nőttek (13%). **2018-ban az építések 12%-kal, a gépberuházások 8%-kal bővülnek.**

A 2014-ben indult új EU költségvetési periódus pályázatait meghirdették, de az eredményhirdetés az ígért 1 hónap helyett jellemzően 6-9 hónap. A szétaprózott, át nem gondolt célok az új pályázatoknál is látszanak, a fő cél a **gyors pénzköltés**. Ugyanakkor nem sikerült tartani a pénzköltés (egyébként irracionálisan feszített) menetrendjét, még mindig írnak ki pályázatokat. 2018. március közepéig 81 ezer pályázat kapott támogatást, a megítélt támogatás 8150 milliárd forint (a 2014-20-as uniós fejlesztési ciklus teljes forraskeretének közel 92%-a), azonban ennek eddig csak a felét, 4300 milliárd forintot fizettek ki. A kifizetések jelentős része előleg, mivel a nagy projekteket előre vették, hogy a **számláló „pörögjön”**. Ugyanakkor ezek jelentős részénél a tényleges tevékenység még alig indult el. Az építőipari „túlterheltség” miatt máris szükség volt a korábbi pályázatoknál elfogadott árak automatikus (20%-os) emelésére, hogy a projektek ne lehetetlenüljenek el. Így is kétséges, hogy a valós költés 2020-ig eléri-e a tervezett 100%-ot.

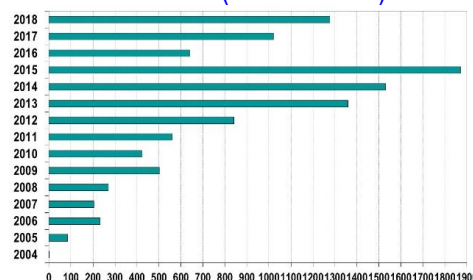
Az **állami-önkormányzati beruházások** (a sportberuházásokat, a városligeti fejlesztéseket és a budai várat érintő pótlásokat leszámítva) szinte csak EU-forrásokra támaszkodnak. Az állami pénzek EU-forrásokra cserélése önmagában jó is lenne, ha a felszabaduló források olyan fejlesztéseket finanszíroznának, amelyek növelik a versenyképességet. Meglehetősen gyakori azonban, hogy a költségvetésből vagy EU-forrásokból finanszírozott turisztikai és sportlétesítmények **működtetésére nincs forrás**, illetve nem találni üzemeltetőt. Tetézi a problémákat az át nem gondolt, erőltetett államosítás hatása az egészségügyi és oktatási szektorban. Mindez fokozza az önkormányzatok nyílt és rejtett eladósodását. A vállalatok hitelezésének élénkítésre banki vállalások vannak, a vállalati hitelállomány idén is emelkedni fog. Ennek egy része azonban nem valódi bővülés, hanem meglévő, külföldi anyabanki forrást cserélnek hazai forrásra a bankok.

18. ábra
Állami és üzleti beruházások változása az előző év százalékában, 2000-2018

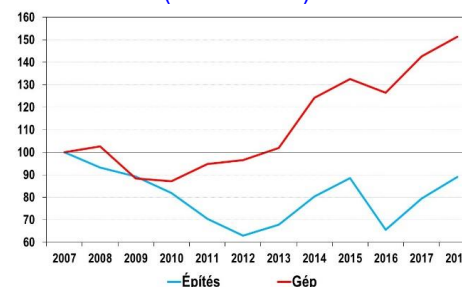
Forrás: GKI

19. ábra
Beruházási célú EU támogatás, 2004-2018 (milliárd forint)

Forrás: GKI

20. ábra
Építési és gépberuházás, 2008-2018 (2007 = 100)

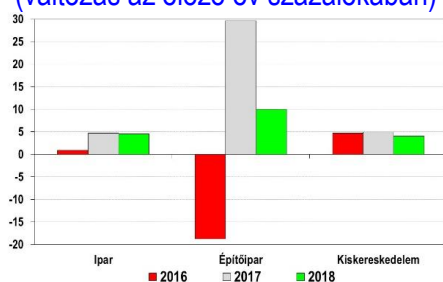

Forrás: KSH, GKI

7. Reálfolyamatok

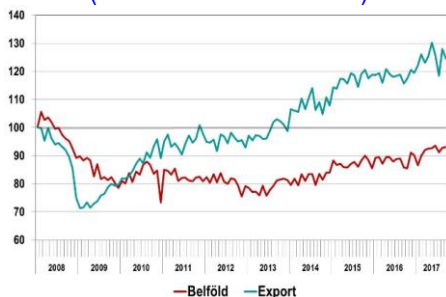
A magyar GDP 2014-ben, a beruházás és a fogyasztás 2017-ben haladta meg a válság előtti. Az ipar 2015-ben, a kiskereskedelem 2016-ban, az építőipar 2017-ben érte ezt el, a pénzügyi szektor azonban még most is nagyon messze van ettől. 2017-ben a magyar gazdaság a vártnál kissé gyorsabban, 4%-kal bővült, ami lényegesen gyorsabb az EU átlagánál, de a régióban csak közepes ütem. A GKI nem változtatott 2018. évi 3,8%-os GDP és 9%-os beruházási előrejelzésén, a fogyasztás várható bővülését viszont 3,5%-ról 4%-ra emelte, miközben az import/export olló 1,5 százalékpontra záródásával számol. Az ágazatok közül az építőipar tavalyi szárnyalása a magas bázis miatt lassul, de továbbra is ez az ágazat bővül a leggyorsabban. A mezőgazdaság 2017. évi visszaesését idén várhatóan bővülés, a közigazgatását stagnálás követi, némi gyorsulásra pedig a pénzügyi szektorban lehet számítani. A többi ágazatban lényegében változatlan dinamika valószínű.

21. ábra
**Ágazatok bruttó termelése,
 2016-2018**
 (változás az előző év százalékában)

Forrás: KSH, GKI

22. ábra
**Feldolgozóipari értékesítés,
 2008-2017**
 (2007. december = 100)

Forrás: KSH

Tavaly a magyar gazdaság a **GKI** – és a legtöbb más előrejelző intézmény, az MNB-től az EU-n át az IMF-ig – által vártnál gyorsabban, de a kormány által prognosztizálnál egy hajszállal lassabban, 4%-kal bővült. Az EU módszertana szerinti növekedés 4,2% volt, ami lényegesen gyorsabb az EU 2,4%-os átlagánál, miközben a régióban csak közepes. A régióban ugyanis a magyarnál gyorsabb növekedésre hat, lassúbbra pedig négy ország volt képes. (A negyedik negyedéves, kiugróan gyors, 4,9%-os magyar növekedés is csak a régió ötödik helyére volt elég.) **2018-ra** a **GKI** 3,8%-os növekedéssel számol, s a kormány kivételével (4,3%) gyakorlatilag minden előrejelzés a **4%-ot csak megközelítő** növekedést valószínűsít. Ez ismét lényegesen **megaladná az EU 2,3%-os** átlagát, de a **régióban feltehetőleg ismét csak közepes** lesz. Az EU prognózisa szerint csak a balti államok, valamint a cseh és horvát növekedés lesz alacsonyabb a magyarnál.

A **belföldi felhasználás** 2017-ben és idén is **gyorsabban** bővül, mint a GDP (6 illetve 5%), a különbség azonban csökken. Ennek megfelelően az egyébként nagyon magas **külkereskedelmi aktívum érezhetően, de idén már lassulva romlik** (az áruforgalmi egyenleg tavaly a GDP 2, idén 1%-ával). A **magnnövekedés** – a mezőgazdaság és közszolgáltatások nélküli növekedés – 2017-ben és 2018-ban is lényegesen (2 illetve 1 százalékponttal) meghaladja a GDP növekedését. Tavaly ugyanis a mezőgazdaságban nagyon jelentősen (9%-kal), de a közszolgáltatások területén is érezhetően (1,3%-kal) csökkent a GDP, idén az előbbinél már növekedés, az utóbbinál stagnálás várható.

7.1. Ipar

A **2016. évi, stagnálásnál alig jobb növekedés után 2017-ben érdemben növekedett az ipari termelés, igaz az utolsó negyedévben már jelentős lassulást mutatva. A járműipar húzóereje csaknem három éve**

megszűnt, a járműipari technológiai átalakulás fékező hatása idén is megmarad. A bruttó termelés 2018-ban is a tavalyi 5% körüli ütemben bővül.

Az ipari GDP 2017-ben 3,9%-kal nőtt. Mivel a szolgáltató szektor gyorsabban növekedett, az ipar súlya a 2016. évi 24,7%-ról tavaly 22,4%-ra mérséklődött, a feldolgozóipar pedig 21,7%-ról 19,9%-ra. Az újraiparosítási programban kitűzött – egyébként irreális és irracionális - 30%-os cél így még messzebb került. Januárban decemberhez képest 1,5%-kal, az egy évvel korábbi alacsony bázishoz képest 7%-kal nőtt az ipari bruttó termelés. Az év egészében a tavalyihoz hasonló, 5% körüli növekedés várható.

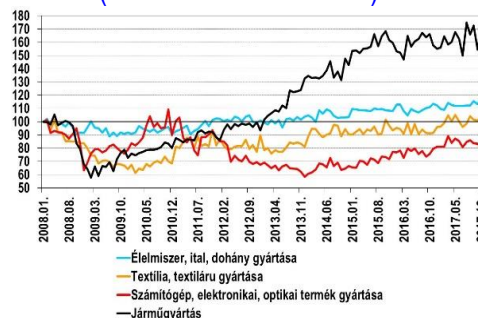
Az ipari termelés volumene a 2016. évi 0,9% után 2017-ben 4,8%-kal emelkedett, ezen belül a feldolgozóipari növekedés az előző évi 1,4%-ról 4,4%-ra, vagyis az átlagosnál kisebb mértékben gyorsult. A feldolgozóipar **belföldi értékesítése 3,6%-kal, exportja 5,3%-kal bővült** (2016-ban szokatlan módon a kivitel dinamikája volt a kisebb). A **feldolgozóipari** növekedés elmaradt az energia-, víz- és hulladékszektorétól. A **vegyi alapanyag- és termékgyártásban** 1,7%-kal visszaesett a termelés, főként a **tisztítószergyártás** exportcsökkenése és a **műanyag alapanyag belföldi értékesítésének visszaesése** miatt. Átlag alatt, csak 1,5%-kal növekedett a **járműipar** – a **közúti gépjárműexport** lassulása miatt - és alig volt jobb az **élelmiszeripar** 2%-os dinamikája. A leggyorsabb növekedést a **fémipar** (11%), az **elektronika** (9%), a **gyógyszeripar** és a **kőolaj-feldolgozás** (8%) érte el. A feldolgozóipari növekedésben tehát az autóipar szerepe lecsökkent.

Az ipar **belföldi értékesítési árai** 2017-ben 4,7%-kal, a feldolgozóiparé 6,7%-kal emelkedtek. Az **export** árdinamikája mérsékeltebb volt, az iparé 2,6%, a feldolgozóiparé 2,5%. A leggyorsabb áremelkedés mindkét relációban a **kőolaj-feldolgozás**, valamint a **vegyi alapanyag- és termékgyártás** területén volt.

A **2018. évi kilátások** az európai és hazai ipari várakozások – a **GKI** ipari bizalmi indexe történelmi csúcsra emelkedett – alapján **kedvezőnek** ígérkeznek. Bár a **járműipar** még messze nem jutott túl a diesel üzemű járművek emissziós botrányának következményein – a technológia visszaszorulása és helyére az elektromos hajtás benyomulása világszerte gyors ütemben zajlik -, úgy tűnik, hogy az európai gyártók és magyarországi partnereik is sikeres alkalmazkodási folyamatba kezdtek. **Optimisták a vegyipari, a gépipari és a könnyűipari cégek is.**

23. ábra

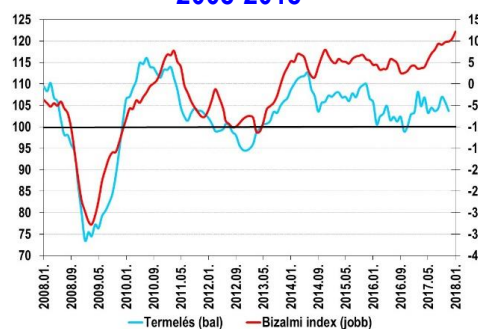
Magyar iparágak termelése, 2008-2017 (2007. december = 100)

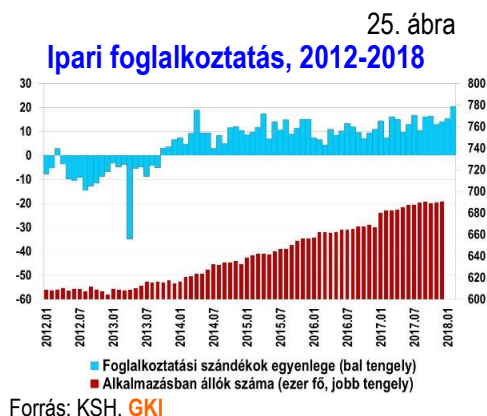
Forrás: KSH

24. ábra

Ipari bizalmi index és termelés, 2008-2018

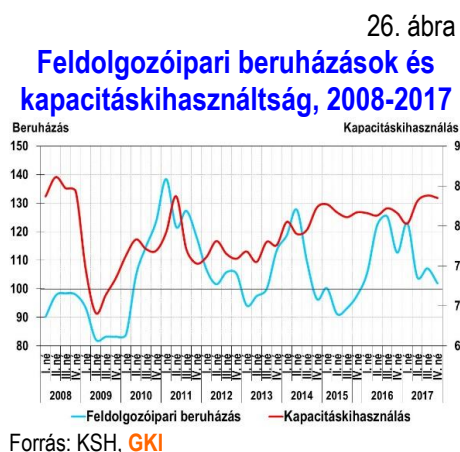

Forrás: KSH, GKI

Ugyanakkor az USA által kezdett **kereskedelmi háború** valóra válása **a magyar iparnak is komoly kárt okozna**. Bár az Egyesült Államokba irányuló magyar fémexport a teljes fémkivitelenek csupán ezrelékeiben mérhető, az ágazatra veszélyt jelent, ha az USA-ból kiszoruló távolkeleti és orosz termékek Európában keresnének új vevőt. Ez az áresés miatt akár kedvező is lehetne a kontinens járműipara számára, az amerikai elnök azonban az importált autók megvámolását is kilátásba helyezte. (Az európai – és ezen belül a német – EU-n kívüli járműeladások egynegyede az USA piacára megy.) A **GKI** prognózisa **egyelőre nem számol** mindennek bekövetkeztével, mert komoly ellenerők léptek fel ennek megakadályozására.

Az ipari növekedést **erőforrás oldalról szűk keresztmetszetek** korlátozzák. 2018 januárjában az ipari cégek **fele a szakképzett munkaerő hiányát**, valamivel több, mint **egyharmada az általános munkaerőhiányt** jelölte meg a termelés bővítése korlátjaként. A helyzet a faiparban, a vegyiparban és a fémiparban a legsúlyosabb. A feldolgozóiparban 2017-ben átlagosan 686 ezer fő dolgozott, ez 3,3%-kal magasabb az előző évinél. Idén valószínűleg folytatódik az **ipari létszám növekedése**, de ez minden jel szerint elmarad az igényektől, főleg a képzési rendszer következtében.

A **feldolgozóipari beruházások** 2017-ben 7,3%-kal emelkedtek. Ez elmarad az előző évi 16,4%-tól. A növekedés az Apollo Tyres abroncsgyár első negyedévi átadásának köszönhető, más hasonló nagyságú kapacitás nem lépett működésbe. **Jelentős fejlesztés** lesz azonban a Samsung gödi akkumulátorgyára, ami már a terjedő elektromos autózást szolgálja ki, a kukorica élelmiszeripari hasznosítását lehetővé tevő tiszapüspöki izocukor-gyár, valamint a kecskeméti Mercedes-beszállító SMP üzem működésbe lépése. Bővül a szombathelyi LUK Savaria – szintén járműipari beszállító –, Jászfényszarun pedig már átadták a Thyssen-Krupp új üzemét. Ezek a projektek jóval kisebb léptékűek, mint az Apollo, így valószínűleg nem fogják tudni pótolni annak bázisra gyakorolt hatását. Idén egy nagyobb bővítő beruházás indul, az SK Innovation is akkumulátorgyárat épít Komáromban, ami majd 2020-ban lép működésbe. A kisebb cégek beruházási szándéka a **GKI** felmérése szerint továbbra is visszafogott. Csak 8%-uk jelzett elégtelen kapacitásokat.

A primer **energiafelhasználás** 2017 első 11 hónapjában a megelőző év azonos időszakához képest 6%-kal bővült. A hazai villamosenergia-, gáz-, gőzellátás, légkondicionálás termelése 2017-ben érdemben nem változott, de ezen belül a belföldi értékesítés 2%-kal növekedett.

A bruttó **villamosenergia-felhasználás** (a kiserőművek adatai nélkül) tavaly közel 7%-kal csökkent. A Magyar Villamosenergia-Rendszerhez (VER-hez) csatlakozó erőművek bruttó termelése ugyancsak 7%-kal volt kevesebb. A teljes villamosenergia-felhasználásnak 2017-ben közel 30% volt a nettó import. Az import mennyisége alig változott. Az export ugyan 21%-kal bővült, de így is csak az import egyharmadát tette ki. Idén a hazai villamosenergia-termelésben nem várható jelentős változás, a bruttó felhasználás pedig kis mértékben tovább csökkenhet.

A belföldi **földgáz-felhasználás** 2017 első 11 hónapjában 10%-kal haladta meg a megelőző év azonos időszakáét. Ez főleg a tavalyi rendkívül hideg tél miatt megnövekedett fűtésigény következménye. 2018-ban a mostani, összességében enyhébb télnek köszönhetően a belföldi földgáz-felhasználás csökkenése is lehetséges.

7.2. Építőipar

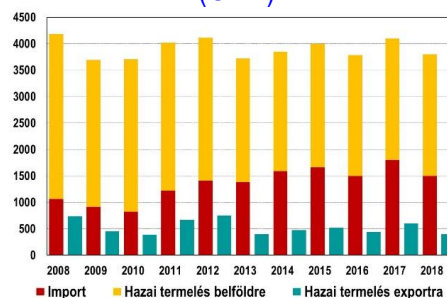
Az építőipar tavaly szárnyalt, a termelés – a 2016-os nagy visszaesés után – csaknem 30%-kal növekedett. A nagyon magas szerződésállomány és a történelmi csúcán levő építőipari bizalmi index az építési konjunktúra folytatódását vetíti előre a közbeszerzési, a lakossági és a vállalati piacon is. 2018-ban a termelés várhatóan legalább 10%-kal emelkedik.

Tavaly az építőipar látványos növekedést produkált, csaknem 30%-kal bővült. Az építési beruházások 21, az ágazat saját beruházásai 11%-kal nőttek. Egyaránt fellendülés volt érezhető a közbeszerzési (60%), a vállalati (13%) és a lakossági piacon (44%). A kormányzat kifejezetten **ösztönző** magatartást tanúsít e szektor felé (jelentős beruházások indítása, a lakásépítés támogatása, 2018-tól az építőipari cégek fejlesztéseinek támogatása). Ez azzal is jár, hogy fennmarad az ágazat **állammal szembeni kitétsége**, a piaci impulzusok pedig másodlagosak maradnak.

Bár az építési piac tisztulóban, a szereplők közötti bizalom növekvőben van, több probléma továbbra is zavarja a cégek működését. Ilyen a **munkaerő- és kapacitáshiány**, a javuló, de sok esetben változatlanul laza fizetési fegyelem, illetve a növekvő adminisztrációs terhek. Tavaly közel 7 ezer cég (az összes működő 7-8%-a) ellen indítottak **végrehajtási** eljárást, vagyis a fizetési problémák a cégek jelentős részét érintik. A termelés bővülése együtt járt a **cégalapítási kedv** erős növekedésével: 2017-ben csaknem 4 ezer új vállalkozást jegyeztek be, ami éves alapon 28%-os növekedést jelent,

27. ábra

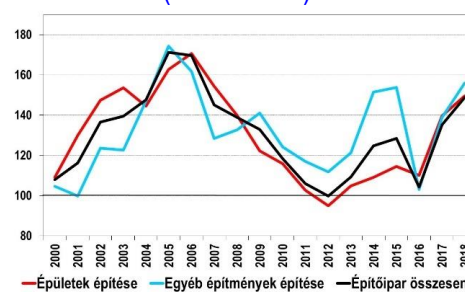
Magyarországi villamosenergia-kínálat és termelés, 2008-2018 (GWh)

Forrás: IEA, GKI

28. ábra

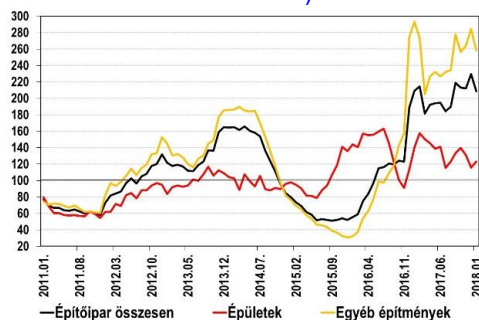
Építőipari termelés építmeny-csoportonként, 2000-2018 (1999 = 100)

Forrás: KSH

29. ábra

**Építőipar szerződésállomány,
2011-2018**
(volumenindex, előző év azonos
időszaka=100)

Forrás: KSH

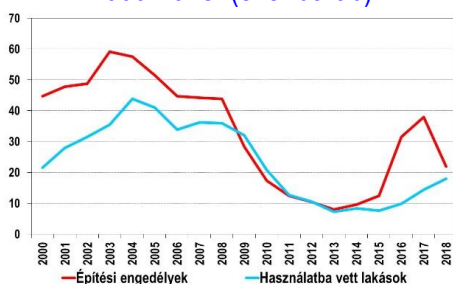
s ami az elmúlt hat év legmagasabb adata. Azonban a cégmegszűnések száma is magas: tavaly 4,4 ezer vállalkozás szűnt meg. Minden 12. újonnan alapított cég egy éven belül be is fejezi működését. A cégstruktúra a gépesítés, valamint a kényszervállalkozások „kihalása” következtében is átalakul.

Az építőipar **szerződésállománya** 2017 végén 130%-kal haladta meg az egy évvel korábbit, ezen belül a mélyépítésé 185%-kal. Az ágazat bizalmi indexe 2017-ben folyamatosan emelkedett, s a lendület idén tart. Februárban és márciusban ugyan a történelmi csúcshoz képest enyhe negatív korrekció következett be, de a termelői hangulat így is egészen kiváló, ami az építési teljesítmény **további dinamikus bővülését valószínűsíti**. 2017 januárjában 43%-os volt a növekedés üteme. Idén a központi költségvetésből és az EU-forrásokból finanszírozott (13%), illetve a vállalati építési beruházások (5%) terén is fellendülés várható. A lakásépítési konjunktúra folytatódik, idén 25%-os bővülés, 18 ezer lakás átadása várható. Az építőipari termelés összességében legalább 10%-kal bővül. Kockázatot az olykor szűkös kapacitások illetve a munkaerőhiány jelent.

A fellendülés **az árak dinamikus emelkedését** is magával hozta: tavaly rég nem látott mértékben, 5,2%-kal nőttek a kivitelezési árak. A lakásépítés esetében az áremelkedés üteme a 7%-ot is meghaladta. Idén is 5% körüli termelői áremelkedés valószínű.

30. ábra

**Lakásépítés és -engedély,
2000-2018 (ezer darab)**

Forrás: KSH, GKI

7.3. Agrárgazdaság

2017-ben a mezőgazdaság GDP termelése 9%-kal, a bruttó kibocsátás volumene 5%-kal csökkent. A visszaesést elsősorban a rossz időjárás, másrészt a nem megfelelő termelési szerkezet magyarázza. A nagy ingadozásokban azonban a valódi földpiac hiányának, a földbe való befektetés kockázatos voltának is fontos szerepe van. Változás idén sem várható, a kis egyéni gazdaságok preferálása a gazdálkodó szervezetekkel szemben a mezőgazdasági termelés szerkezetének torzulásához és technikai lemaradáshoz vezet. Idén átlagos időjárás esetén 5% körüli agrár-GDP növekedés várható.

A Nemzetközi Gabonatanács előrejelzése szerint a déli félteke szerényebb kukoricatermése miatt a 2017/18-as szezon gabonatermése 2094 millió tonna lesz, ami 2%-kal elmarad az előző szezon 2140 millió tonnájától. A búza **árindexe** 7,3%-kal volt magasabb 2018 első két hónapjában, mint az előző évben, a kukoricáé 1,7%-kal, de itt az utóbbi hetekben gyorsult az árnövekedés üteme. A következő, 2018/19-es szezonra a vetésterület és így az

össztermés további csökkenését valószínűsítik. A bőséges készletek lassan csökkennek, de még mindig a 2015/16-os szint felett maradnak. 2018-ban az **EU-ban és Oroszországban is növekvő búza- és kukoricatermés** várható, Ukrajnában viszont stagnálás, esetleg némi csökkenés.

Az előzetes adatok szerint a **növénytermesztés** bruttó kibocsátási volumene tavaly 7,1%-kal maradt el az előző évitől, az árindex azonban 2,9%-kal emelkedett. Az **állattenyésztés** kibocsátása 3,4%-kal volt kisebb, mint 2016-ban, de az árak itt 8,9%-kal nőttek, így az ágazat súlya a folyó áron számított mezőgazdasági bruttó kibocsátásban a 2016. évi 35,5%-ról 37,2-re növekedett.

A növénytermesztésen belül a **burgonya** (-18,5%) és a **gabonafélék** (-15,5%) estek vissza a legnagyobb mértékben, növekedni pedig csak az **ipari növények** csoportja tudott (3,5%-kal). A gabonaféléken belül különösen a kukoricatermés sikerült rosszul, a termés mennyisége 22%-kal esett vissza, míg a termőterület csak 2,5%-kal volt kisebb, vagyis a visszaesést a **termésátlag romlása** okozta. A kevésbé vízigenyes búzáknál jóval kisebb volt a termésű csökkenés. Sajnos, az agrotechnika fejlődésében nem történt komoly előrelépés, **hiába javította az öntözéssel kapcsolatos szabályozást a kormányzat**, a gazdálkodók az elmúlt években egyre kevésbé éltek ezzel.

Hasonlóan **szomorú képet mutat az állattenyésztés is**. A **baromfiállomány** csökkenését nem magyarázza a 2017 eleji madárinfluenza miatt leölt állomány, mert ezt az év második felére pótolták az ezzel foglalkozó gazdálkodók. Az állomány nagy része a nagyobb méretű gazdálkodó szervezeteknél található, s ezek állománya csökkent, míg az egyéni gazdák kisebb állománya valamelyest emelkedett. A **sertésállomány** csökkenésében az egyéni gazdák szerepe volt a jelentősebb, bár valamelyest a gazdálkodó szervezetek is mérséklődött. A sertés- és a baromfi áfájának csökkentése nem járult hozzá a tevékenység felfutásához, még a fekete tenyésztés fehéredése sem olvasható ki az adatokból. Egyedül a **szarvasmarha állomány növekedett**, a húsmarha-tartás megemelt támogatásának köszönhetően.

A **mezőgazdasági beruházások** volumene 2017-ben 11,5%-kal haladta meg az előző évit. A beszerzett gépek egyharmada **traktor**, további 40%-a **erőgép** volt. Ez arra utal, hogy továbbra is elsősorban a szántóföldi növénytermesztés **külterjes formáit** kívánják folytatni a gazdálkodók.

5. táblázat
Szántóföldi növénytermés, 2015-18
(ezer tonna)

	2015	2016	2017	2018
Búza	5331	5592	5237	5500
Kukorica	6 632	8807	6811	8000
Összes gabona	14145	16662	13994	15000
Olajosmag	2147	2775	2935	3000

Forrás: KSH, **GKI**

6. táblázat
Állatállomány, 2015-18
(év vége, ezer darab)

	2015	2016	2017	2018
Sertés	3 124	2 907	2 870	2700
Szarvasmarha	820	852	869	900
Tyúkfélék	32 432	32 027	31 844	32000

Forrás: KSH, **GKI**

7.4. Szolgáltatások

A szolgáltatási GDP 2017-ben 3,3%-kal, a nemzetgazdasági átlagnál alacsonyabb ütemben bővült, mértéke azonban szinte megegyezett a 2016. évvel és az idén várhatóval. 2018-ban növekedés ismét csak az üzleti szolgáltatásoknál várható, a közösségi szolgáltatásoknál a tavalyi 1,3%-os visszaesés után stagnálás valószínű.

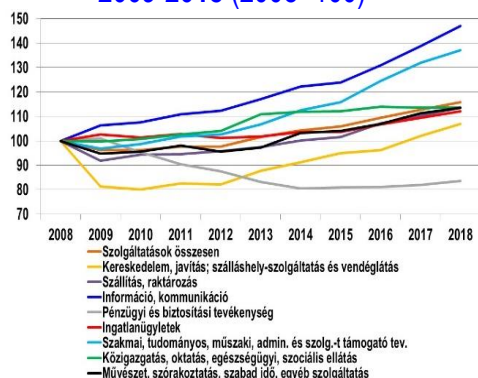
Az **üzleti szolgáltatások** közül az infó-kommunikáció, a kereskedelem és a turizmus, valamint a szállítás bővülése várhatóan meghaladja az átlagot, a pénzügyi és ingatlanszektoré azonban továbbra is elmarad attól.

A **közösségi szolgáltatások** területén az állam erőltetett foglalkoztatás-bővítési szándéka megállt, azonban a közfoglalkoztatás nélküli költségvetési szektor így is 0,8%-kal növelte létszámát. Az **oktatási ágazatban** a létszám stagnálása várható, miközben a tanulók száma csökken. (Ugyanakkor a kötelező óraszám korábban emelkedett.) A pedagógusok kényszerű nyugdíjba vonulásának irracionális szabályai kissé rugalmasabbá válnak. A közoktatás állami irányítás alá vonása ennek csak hátrányait – bürokratikuságát, poroszos hivatalnoki szemléletét - hozta felszínre, előnyei nem érzékelhetők. A közoktatás, ezen belül is a középfokú szakképzés folyamatosan romló színvonala kifejezetten gátja a gazdaság munkaerőigénye kielégítésének, s közvetve a gazdasági növekedésnek is.

Az **egészségügyben** újabb átszervezések várhatók a költségek csökkentése érdekében, miközben az átgondolatlanság, a munkaerő- és pénzhiány következtében az egészségügyi ellátás sok tekintetben túllépett működőképessége határain. **Az egészségügyben és az oktatásban a magánszektor egyre inkább teret nyer - ami nem baj! -, a közszolgáltatások színvonala viszont egyre inkább romlik (ami viszont nagy baj!).** A társadalom előregedésével együtt járó növekvő igények az egészségügyi szolgáltatások iránt egyre kevésbé kielégíthetőek. Már a fizetős magánszolgáltatások elérhetősége is megnehezült.

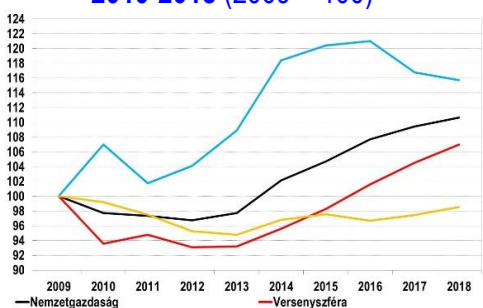
A **kiskereskedelmi forgalom** 2017-ben 4,9%-kal bővült, ami 0,3 százalékponttal haladja meg a 2016. évit. Leggyorsabban a nem-élelmiszer termékek forgalma (a 2016-os 6,9% után 8,3%-kal), legkevésbé az élelmiszereké (a 2016-os ütemmel megegyező 2,7%-kal), míg az üzemanyag-kiskereskedelemé 3,3%-kal bővült (a 2016-os 4,9% után). A kereskedelmi bizalmi index mindenkori maximumán állt februárban, s ezzel

31. ábra
Szolgáltatások GDP-termelése,
2009-2018 (2008=100)

Forrás: KSH, GKI

32. ábra
Alkalmazottak szektoronként,
2010-2018 (2009 = 100)

Alkalmazottak: a legalább 5 főt foglalkoztató vállalkozásoknál és a teljes költségvetési szférában

Forrás: KSH, GKI

markánsan kilépett az elmúlt közel 4 évet jellemző viszonylag keskeny sávból. Januárban 7,5%-kal nőtt a kiskereskedelmi forgalom. Mindez **2018-ra** is megalapozni látszik a **forgalom gyors** növekedését.

A kiskereskedelmi forgalomba nem számító **személyautók** értékesített darabszáma tavaly 116,3 ezer volt, ami 20%-kal haladja meg az egy évvel korábbit (s ezen belül emelkedik a magánvásárlók aránya). Az elmúlt években a használt autók behozatala is folyamatosan emelkedik, 2017-ben meghaladta a 155 ezret (9,4%-os növekedés; 60%-uk 10 évesnél idősebb). Így a magyar gépkocsipark átlagéletkora lassuló ütemben, de tovább emelkedett, s 2017. június végén elérte a 14 évet.

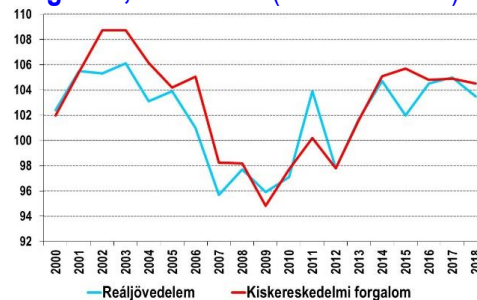
A vásárlóerő növekedésével lassan **ismét növekszik a drágább, jobb minőségű** termékek iránti kereslet. **2018-ban** a reáljövedelem növekedési üteme csökken, azonban a fogyasztók „kisimítják” vásárlásaikat, így a kiskereskedelmi forgalom bővülési üteme csak kevésbé, **4,5%-ra mérséklődik**.

2017-ben az **online kereskedelem** bevétele csaknem 18%-kal, a teljes kiskereskedelmi forgalomnál két és félszer gyorsabban emelkedett, részesedése pedig 4,3%-ra nőtt. A bővülést már nagyobb mértékben magyarázta a vásárlási gyakoriság (11,2/év), semmint az online vásárlói bázis (3 millió fő, 7% körüli dinamika) növekedése. Az online piacon az alacsony ár már alapvető elvárás, így a verseny egyre inkább a szolgáltatás **minősége**, a szervezettség és a kapcsolt szolgáltatások (fizetési és átvételi lehetőségek, raktárkészlet stb.) területén folyik.

2017-ben a vendégéjszakák száma 6,7%-kal bővült, a külföldieké 7,9, a belföldieké 5,6%-kal. A külföldiek vendégéjszakáinak száma ezzel ismét meghaladta a belföldiekét, amiben a magyarok növekvő külföldi utazásainak is szerepe lehetett.

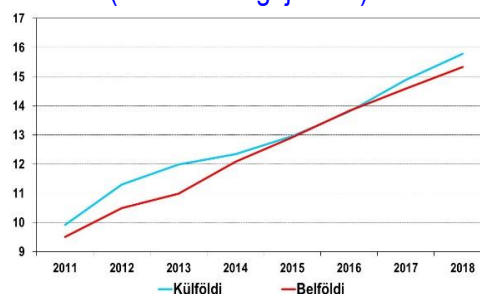
A legtöbb külföldi turista az előző évekhez hasonlóan Németországból, az Egyesült Királyságból és Csehországból érkezett. A **Széchenyi Pihenőkártyával** fizetett összeg 2017-ben 3,4%-kal emelkedett, így súlya a belföldi vendégektől származó bevételeken belül kissé tovább, 18,7%-ra csökkent, de ez is nagyon jelentős arány. Idén a vendégéjszakák számának 2017. évihez hasonló dinamikája várható, amit segít több hosszú hétvége is. Az **idegenforgalmi aktívum** 2017-ben meghaladta az 1000 milliárd forintot, ami 3,5%-os bővülés. A kiutazásokkal kapcsolatos kiadások azonban mintegy 4 százalékponttal gyorsabban bővültek, mint a beutazással kapcsolatos bevételek. Ez a belföldi vásárlóerő emelkedésének illetve a magyar vonzerő korlátozottságának következménye.

33. ábra
Reáljövedelem és kiskereskedelmi forgalom, 2000-2018 (előző év = 100)

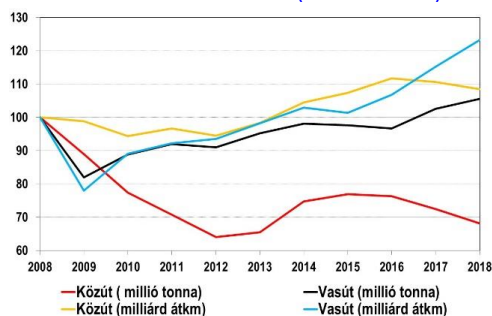
Forrás: KSH, GKI

34. ábra
Kereskedelmi szálláshelyek forgalma a vendég származása szerint, 2011-2018 (millió vendégéjszaka)

Forrás: KSH, GKI

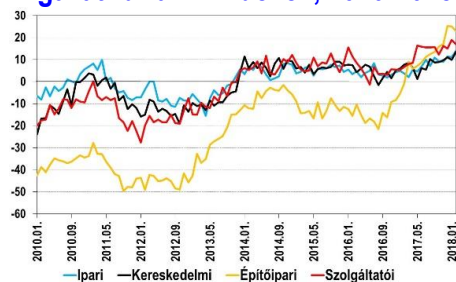
A közúti és vasúti áruszállítás alakulása, 2009-2018 (2008 = 100)

Forrás: KSH, GKI

2017-ben a **szállítás-raktározás** ágazat GDP-termelése a 2016. évi 5,5%-nál lassabban, 4,5%-kal bővült, s idén némi további, 4%-ra történő fékeződés várható. Az áruszállítás árutonna-kilométerben kifejezett **teljesítménye tavaly 3%-kal nőtt**. Az ennek kétharmadát kitevő **közúti fuvarozás** teljesítménye azonban **1%-kal csökkent** a nemzetközi piacokon fokozódó verseny és a magyar fuvarozókat hátrányba hozó nemzetközi szabályozási változások miatt. A **vasúti** áruszállítás ugyanakkor 8%-kal nőtt, amiben jelentős szerepet játszott, hogy a **vízi fuvarozás** jelentős része vasútra terelődött a tavalyi év elején a befagyott Duna miatt. A **csővezetékes** szállítás viszont – nagyrészt a megnövekedett (hazai és külföldi) fűtési igények miatt – jelentősen, 27%-kal bővült. Az elszállított áruk tömege stagnált, növekedés csak a csővezetékes szállítás (28%) és a vasúti szállítás (6%) esetében volt a dinamikus bővülő nemzetközi forgalom következtében. Az áruszállítás teljesítménye **2018-ban** tavalyihoz hasonló mértékben, 3%-kal bővül. A közúti fuvarozás számára komoly gondot jelent a minimális sofőr kiküldetési (és egyéb) díjak általános alkalmazása az EU számos országában.

35. ábra Ágazati bizalmi indexek, 2010-2018

Forrás: GKI

Az **infó-kommunikációs** ágazat GDP-bővülése 2017-ben az átlagosnál lényegesen gyorsabb, 6% volt, idén 5% körüli fejlődés várható. A **hanghívások** piacán – az online szolgáltatások terjedésével – 2014-ben elindult lassú csökkenés folytatódik. A vezetékes telefonálásból származó árbevétel tovább csökken, a mobiltelefon-piac telített. Az **internet-szolgáltatás** esetében viszont a tavalyi év után idén is tovább folytatódik a dinamikus bővülés, a 2016 végi 8,7 millió darabos internet-előfizetés 2017 végére megközelítette a 9,5 milliót, s 2018 végére pedig a 10 millió közelébe kerülhet. A mobilinternet előfizetések terjedési ütemét csökkenti a piac telítődése, ugyanakkor az okostelefonok, illetve a hozzájuk vásárolt internetkapcsolatok további térnyerése a teljes telefonpenetráción belül még biztosítja a stabil bővülést. A mobilinterneten keresztül lebonyolított adatforgalom 2017-ben mintegy kétharmaddal meghaladta a 2016. évit, s további dinamikus bővülés várható.

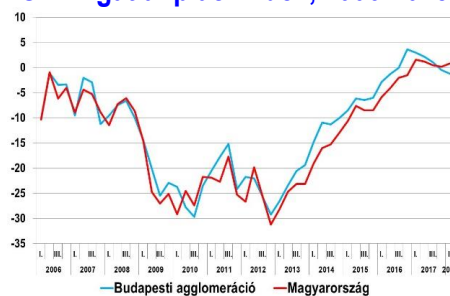
Az **ingatlanügyletek** GDP-termelése tavaly az átlagosnál, sőt a 2016. évinél is kisebb mértékben, 2,3%-kal bővült. A szektor saját beruházásai viszont erőteljesen, 23%-kal emelkedtek. A **GKI ingatlanpiaci indexe** januárban negyedéves alapon szerényen emelkedett, ami éves alapon némi (4 pontos) csökkenést jelent. Az ingatlanpiac szereplői tehát továbbra is **derülátók**, de a korábbinál kissé óvatosabbak. Az ingatlanügyletek ágazat GDP-teljesítménye idén a tavalyihoz hasonló mértékben, 2,5%-

kal bővül. A **lakásépítés** – jórészt a kormányzati ösztönző intézkedéseinek hatására – 2016-tól fellendült, tavaly 14,4 ezer új otthont adtak át, ami éves alapon 44%-os növekedést jelent, igaz, nagyon alacsony bázishoz képest. A kiadott engedélyek illetve az egyszerű bejelentések száma 2017-ben 38 ezer volt, ami 20%-os bővülés. Az engedélyek számának felfutása előre vetíti a lakásépítés további növekedését. Ugyanakkor a kivitelezői oldalt az egész építőiparra jellemző gondok gyötrik, így elsősorban a munkaerő- és kapacitáshiány. Az új lakások átadása átlagosan több mint fél évet csúszik, s a tapasztalatok szerint a minőséggel gondok vannak. A lakosság várakozásai stagnálnak, egyfajta kivárás lett jellemző. A **hitelfelvételi kedv** viszont egyértelműen növekvőben van, az élénkülés várhatóan a közeljövőben is folytatódik, bár a hitelkamatok némileg nőhetnek. A „csak” feltételrendszerének lényeges változására aligha lehet számítani. A **GKI** prognózisa szerint 2018-ban 18 ezer lakás épül. A **felújítások és korszerűsítések** komolyabb fellendülése a finanszírozási háttér bizonytalansága miatt egyelőre kitolódik. A **GKI** felmérése szerint a lakosság lakás-felújítási tervei januárban éves összevetésben lényegében változatlanok maradtak.

A **használt lakások piaca** a tavalyi negyedik negyedévben felpörgött, s így 2017 egészében 13%-kal több használt lakás cserélt gazdát, mint 2016-ban (a Duna House adatai szerint). Az idei év is erősen kezdődött, januárban éves alapon 4,5%-kal nőtt a tranzakciók száma. A kereslet kielégíthetetlennek látszik, valószínűleg idén is nő a forgalom. A dinamika hordozói azonban a főváros után várhatóan a vidéki nagyvárosok lesznek. A következő egy évben a felkapott területeken 4-5, máshol 2-3% körüli áremelkedés valószínű.

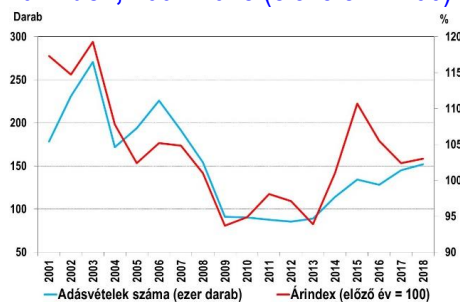
Az **üzleti ingatlanpiacnak** várhatóan 2018 is jó éve lesz, a legélénkebb terület az irodapiac marad. A fővárosi **irodapiac** a fellendülés időszakát éli, tavaly a 2016-os 100 ezer után 85 ezer négyzetméter új kapacitás lépett be, s a fejlesztők továbbra is nagy potenciált látnak a magyar fővárosban. Idén 100 ezer négyzetméter fölé nőhet az átadott terület nagysága. A bérlői aktivitás is növekszik, a belépő kapacitásokat felszívta a piac, a **kihasználatlanság** 2017 negyedik negyedévében **történelmi mélypontra**, 7,5%-on állt. Mivel a közeljövő rózsás, Budapesten és a nyugati régióban a következő egy évben a bérleti díjak akár 7-8% körül is emelkedhetnek, míg a keleti régióban legfeljebb 3%-os növekedés valószínű. A **kiskereskedelmi** ingatlanpiacon idén csak kisebb fejlesztések várhatók, hosszabb távon azonban több lánc is terjeszkedést tervez. A bérleti díjak

36. ábra
GKI ingatlanpiaci index, 2006-2018

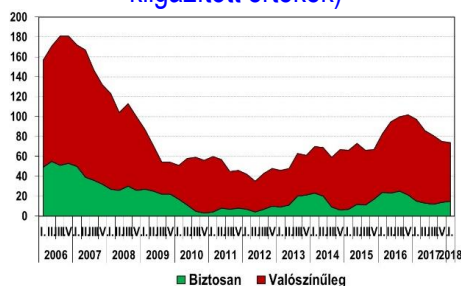
Forrás: a GKI felmérései

37. ábra
Lakásvásárlási tranzakciók és árinдекс, 2001-2018 (előző év = 100)

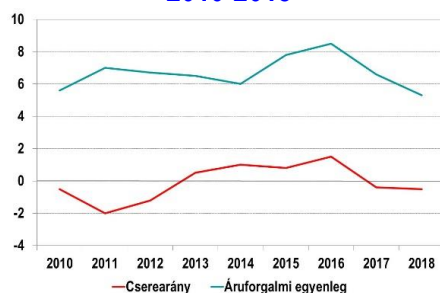
Forrás: GKI

38. ábra
A lakásvásárlást- vagy építést a következő 12 hónapban tervező háztartások száma, 2006-2018
 (ezer háztartás, szezonálisan kiigazított értékek)

Forrás: a GKI felmérései

39. ábra
A cserearány és az áruforgalmi egyenleg a GDP százalékában, 2010-2018

Forrás: KSH, GKI

inkább csak a fővárosi agglomerációban emelkedhetnek (a következő egy évben 4-5% körül). A **logisztikai** ingatlanpiacon sokéves kivárás után 2017-ben robbant a fejlesztési bomba: 132 ezer négyzetméter új kapacitást adtak át, ami éves alapon 160%-os emelkedést jelent. A kihasználatlanság a fővárosi agglomerációba 4%-ra csökkent. A fejlesztések, ha kisebb lendülettel is, de idén is folytatódnak. A bérleti díjak a következő egy évben várhatóan 2-3%-kal emelkednek.

7.5. Külkereskedelem

Az áruk és szolgáltatások kivitele 2015-16-ban a belföldi felhasználás lelassult bővülése hatására a behozatalnál gyorsabban bővült. Ez a belföldi kereslet élénkülése nyomán 2017-ben megfordult, a kivitel GDP-ben mérve 7,1%-kal, a behozatal 9,7%-kal emelkedett, 2018-ban pedig 6 illetve 7,5%-os dinamika várható. Ezen belül az áruforgalomban jóval szélesebbre nyílt az olló, mint a szolgáltatásoknál, s ez feltehetőleg idén is így marad. A külkereskedelmi áruforgalom többlete 2017 után 2018-ban is mérséklődik (a 2016. évi 9,7 milliárd euróról 8,1 majd 7 milliárdra), a szolgáltatásoké viszont tovább emelkedik. A cserearányok idén a tavalyi 0,4%-hoz hasonlóan, 0,5 százalékkal romlanak.

2017-ben az **áruexport** volumene a 2016. évi 4,4% után 5,8%-kal, az **importé** 4,9% után 8,2%-kal bővült, vagyis az import/export olló 0,5 százalékponttól 2,4 százalékpontra nyílt a behozatal javára. Ennek oka a belföldi felhasználás GDP-nél lényegesen gyorsabb bővülése. Idén a beruházások bővülési üteme látványosan lassul, a fogyasztásé érdemben nem változik, így az import dinamikája lassul, az olló kedvező esetben kb. 1,5 százalékponttal szűkül. A kivitel volumene 5, a behozatalé 6,5%-ra fékeződik. Az **áruforgalmi többlet** a 2016. évi 9,7 milliárd euróról (a GDP közel 8,5%-a) 2017-re 8,1 milliárdra (a GDP 6,6%-a) csökkent, 2018-ban pedig 7 milliárd euró körülire (a GDP 5,4%-ára) esik vissza. (2018 januárjában egyébként az export euróban kissé gyorsabban emelkedett, mint az import, s a 0,7 milliárd eurós aktívum is nagyobb volt az egy évvel korábbinál, ez azonban aligha folytatódik.) Az árukivitelben a **gépek és szállítóeszközök** árucsoport **2017-ben** az átlagosnál jóval **kisebb volumenbővülésre volt képes**, ebben idén sem várható változás.

A magyar külkereskedelem az ázsiai országok kivételével minden régióval szemben **aktívumot** ér el; a legnagyobbat a régi, de a leggyorsabban emelkedőt az új EU-tagállamokkal. Ez utóbbi részben a nagy tavaly

0,4%-kal romlottak, idén hasonló mértékű, 0,5%-os romlás várható.

2017-ben a **szolgáltatásexport** forintban mérve 6,6%-kal, **importja** 5,9%-kal **emelkedett**, az aktívum 2,5 ezermilliárd forintot (a GDP 6,5%-a) tett ki, ami 7%-kal volt több a 2016. évinél. A turizmusnál az export 6,2%-kal, az import viszont 10%-kal bővült (a jelentősebben növekvő kiutazások miatt). A többi, jelentős aktívumra képes ágazat közül a szállítás és az üzleti szolgáltatások esetében viszont a kivitel nőtt gyorsabban.

A forint euróval szembeni **fogyasztói árindex alapú reálárfolyama** a **GKI** számításai szerint 2017-ben 2,1%-kal értékelődött fel (a forint erősödése következtében), 2018-ban viszont nem várható változás, mivel a forint gyengülését kompenzálja a gyorsabb hazai infláció. 2018-ban Szlovákiában 0,5%-os, Csehországban 1,9%-os felértékelődés, Lengyelországban 3%-os leértékelődés prognosztizálható, vagyis Magyarország relatív költségversenyképessége idén Csehországgal és Szlovákiával szemben kissé javul, Lengyelországgal szemben valamelyest romlik.

7. táblázat
Éves átlagos reál-átértékelődés a magyar gazdaságban, 2008-17
(százalék)

	Forint/euró árfolyam- index	Magyar fogyasztói árindex	EU-27 fogyasztói árindex	Reál- leértékelődés
2008	100,0	6,1	3,7	-2,3
2009	111,7	4,2	1,0	8,3
2010	98,2	4,9	2,1	-4,4
2011	101,4	3,9	3,1	0,6
2012	103,7	5,7	2,6	0,6
2013	102,6	1,7	1,5	2,4
2014	104,0	-0,2	0,6	4,9
2015	100,3	-0,1	0,0	0,4
2016	100,6	0,4	0,2	0,4
2017	98,7	2,4	1,6	-2,1
2018	101	2,7	1,7	0

Megjegyzés: A negatív szám felértékelődést, a pozitív leértékelődést jelez.

Forrás: KSH, Eurostat, **GKI**

8. Foglalkoztatás

A munkanélküliségi ráta 2013-tól látványosan csökken, s 2016-tól mind erősebb munkaerőhiány tapasztalható. A statisztikai javulás kezdetben a közmunka és a külföldi munkavállalás robbanásszerű elterjedésének volt az eredménye, de jelentősen bővült a valós hazai foglalkoztatás is. A foglalkoztatás bővülése azonban a tavalyi 1,6%-ról 1% körülire lassul, mivel demográfiai okokból csökken munkavállalási korúak száma, a könnyen mobilizálható emberek száma pedig a tartósan rossz képzési struktúra, a külföldi munkavállalás, valamint egyes rétegek gyenge munkakultúrája következtében korlátozott. Gépesítésre, a termelékenység növelésére lenne szükség. A munkanélküliségi ráta éves átlagban a tavalyi 4,2% és év végi 3,8% után éves átlagban 3,7%-ra, esetleg az alá mérséklődik, miközben a közfoglalkoztatás tovább csökken. A tényleges helyzet azonban az inaktívnak tekintett széles rétegek perspektívtávlansága miatt sokkal rosszabb a statisztika által mutatottnál.

40. ábra

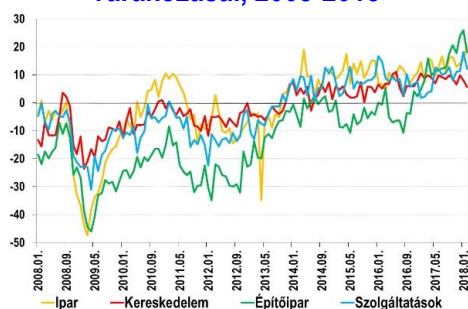
Alkalmazásban állók létszámváltozása, 2010-2017
(az előző év azonos időszakához képest, ezer fő)

Forrás: KSH

41. ábra

Ágazatok foglalkoztatási várakozásai, 2008-2018

Forrás: GKI

A **foglalkoztatottak száma** (a munkaerő-felmérés szerint) 2017-ben az előző évi 3,4%-nál lényegesen lassabban, 1,6%-kal emelkedett. A legalább ötfős cégeknél és a költségvetési intézményeknél 2017-ben ugyancsak 1,6%-kal nőtt az alkalmazottak száma, ami lassulás a 2016-os 2,9%-hoz képest. Ezen belül a **versenyszféra létszáma 2,9%-kal emelkedett, a költségvetési szféráé 3,5%-kal csökkent**. Ez utóbbi a közfoglalkoztatás csökkenésének következménye, nélkülük 0,8%-os volt a növekedés. A magyar gazdaság egészében közfoglalkoztatás nélkül 3,1% volt a létszámnövekedés.

A **közfoglalkoztatás** mérséklésére meghirdetett tavalyi kormányzati intézkedések eredményesek voltak, éves átlagban, közel 20%-kal, 40 ezer fővel, 165 ezer főre apadt az ilyen módon alkalmazottak száma. Ez már közel áll a 2020-ra tervezett 150 ezres szinthez. A közfoglalkoztatottak bére nem emelkedett, így 2018-tól a minimálbér 59%-át teszi ki (2012-ben még 77% volt ez az arány). A növekvő különbség erőteljesen ösztönöz a közmunkából való kilépésre. A tartós munkaerőhiányt is figyelembe véve valószínűsíthető az **ambiciózusabb közmunkások távozása** a rendszerből.

A **munkaerő-kínálatot** a demográfiai folyamatok, a vándorlási különbözet és az oktatási rendszer determinálja. A munkavállalási korú népesség az évtized első felében 200 ezer fővel csökkent, a mostani években e tendencia gyorsul. (Ez önmagában javítja az elhelyezkedési lehetőségeket.) **Ezt a nyugdíjkorhatár folyamatos emelése sem tudja ellensúlyozni, főleg azért, mert pozitív hatását nagyjából semlegesíti a nők 40 év szolgálati idő utáni nyugdíjba vonulása.**

A munkaerő-kereslet 2018-ban a gazdasági növekedés fennmaradása mellett az előző évitől kissé elmaradóan, 1% körüli mértékben növekszik. A versenyszféra létszáma továbbra is bővül (kb. 2,5%-kal), a költségvetési szektorban dolgozóké pedig kissé tovább csökken, főleg a közmunka összehúzódása következtében. Miközben

a képzetlen és gyenge munkakultúrájú emberek számára kevés a piaci munkaalkalom, mind több szakmában **munkaerő-hiány** tapasztalható. Ez az állapot tartósan fennmarad a szakképzés színvonalának folyamatos romlása miatt. Mindezt fokozza a külföldi munkavállalás. A „Munkaerőpiaci tükör” elemzése szerint, míg 2006-10 átlagában a **külföldi munkavállalás miatt hiányzók aránya** a foglalkoztatottak 0,6%-a volt, ez 2011-16 átlagában **1% fölé emelkedett**.

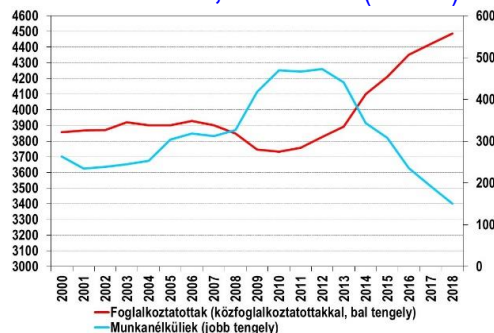
A külföldi munkaerő Magyarországra vonzása az alacsony hazai bérszínvonal és a politikai bezárkózás miatt nagyon alacsony. A **nyugdíjas szövetkezetek** iránt nagy a várakozás, de nem valószínű, hogy ez érdemben tudja majd csökkenteni a munkaerőhiányt, főleg nem a magasabb minőségigényű munkaterületeken. Emellett rugalmasabb szabályozás esetén magukra a szövetkezetekre sem lenne szükség.

A munkaerő felmérés szerinti **munkanélküliek** száma 2017-ben havi átlagban 192 ezer fő volt, 43 ezer fővel kevesebb az egy évvel korábinál. A **regisztrált álláskeresőké** 283 ezer fő, ez 31 ezer fő, 10%-os mérséklődés. Mindkét számbavétel szerint **lassul a fogyás**. **A realitásokhoz a regisztráltak száma áll közelebb**. A **munkanélküliségi ráta** éves szinten 1 százalékponttal, **4,2%-ra** csökkent, az év végi arány **3,8%** volt. Ha a **közmunkásokat is munkanélkülinek tekintenénk** (miként az az EU-ban szokásos), a **ráta 7,8% lett volna, valamivel magasabb az EU 7,5% körüli átlagánál**. Várhatóan 2018-ban is fennmarad a statisztikai munkanélküliség leszorításának erőszakos tendenciája, bár mértéke jelentősen tovább lassul, mert lassan elfogy a merítési kör, illetve csökken a közmunkások száma.

A munkavégző képességüket 50%-os mértéknél magasabb arányban megőrzött, de **egészségkárosodott**, gyakorlatilag elhelyezhetetlen személyeket **2016 óta törlik a munkaügyi nyilvántartásból**. A becslések szerint így az évek során kb.130 ezer ember válik inaktívvá és teljesen ellátatlanná. Kis részük átmenetileg speciális, központilag szervezett munkaprogramokban vehet részt. A látványosan javuló munkanélküliségi számok – statisztikailag 2018 átlagában **3,7% körüli, esetleg ez alatti munkanélküliségi ráta** várható – ellenére a **szociális feszültségek erőteljesek**. Ugyanakkor a kormányzat az Európai Bizottság megállapítása szerint is keveset tesz az **álláskeresés** egyedi szolgáltatásokkal való segítése érdekében. A **nemek közötti nagy foglalkoztatási különbség, a romák** alacsony foglalkoztatási aránya ugyancsak megoldandó probléma.

42. ábra

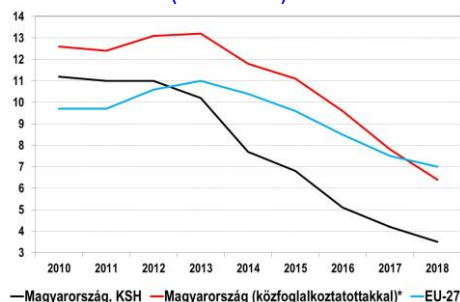
Foglalkoztatottak és munkanélküliek, 2000-2018 (ezer fő)

Forrás: KSH, GKI

43. ábra

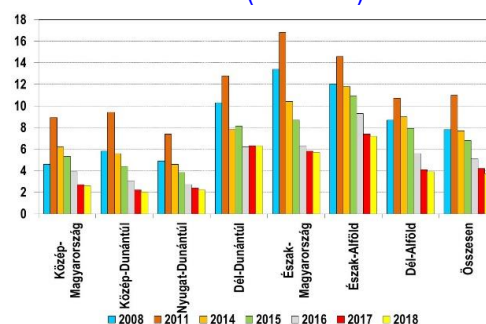
Munkanélküliségi ráták, 2000-2018 (százalék)

*Az összes közmunkást munkanélkülinek tekintve
Forrás: KSH

44. ábra

Munkanélküliségi ráta régióinként, 2008-2018 (százalék)

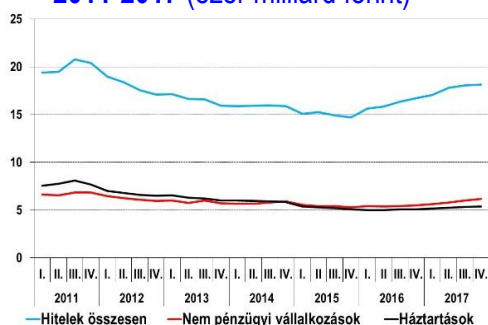

Forrás: KSH

9. Pénzügyi szektor

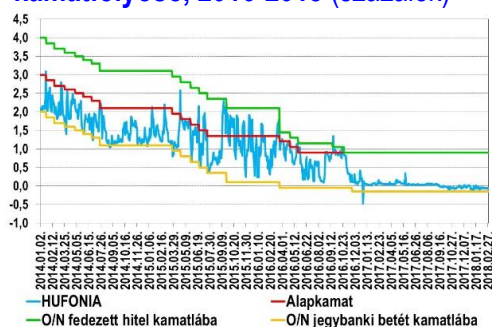
Az új hitelek nyújtása már több éve növekedni kezdett, 2016-tól azonban a vállalati, 2017-től pedig a lakosság hitelállománya is emelkedik. 2018-ban a vállalati és lakossági hitelek további bővülése várható. A bankok hitelportfóliója, profitabilitása és tőke-megfelelési mutatója kedvező, azonban az állam és a bankok önfinszírozási program következtében kialakuló kölcsönös függése, egyes magyar tulajdonú bankoknál a tulajdonosi és hitelezett kör nem kellő elkülönülése kockázatok forrása.

45. ábra
Hitelállományok negyedévenként,
2011-2017 (ezer milliárd forint)

Forrás: MNB, GKI

46. ábra
Alapkamat, bankközi kamatok és
kamatfolyosó, 2016-2018 (százalék)

Forrás: MNB

2017 végére a teljes **vállalati hitelállomány** tranzakciós alapon, éves összevetésben összesen 615 milliárd forinttal, 10,4%-kal bővült. A szerződéskötések száma 30%-kal emelkedett – a negyedik negyedévben kiemelkedő volt a bővülés -, s az átlagos hitelösszegek is nagyobbak lettek. Főként a bankok közötti versenynek köszönhetően enyhültek a vállalati hitelek feltételei, különösen a kamatfelárak. A **háztartási szektor** hitelállománya 2017 végére éves összevetésben 2,7%-kal bővült (de ezen belül az utolsó negyedévben az előzőhöz képest csökkent). Az új szerződéskötések száma éves átlagban 41%-kal bővült, ezen belül az új lakáshiteleké 39, a személyi kölcsönöké 47%-kal. A lakossági hitelállomány aránya a teljes banki eszközállományon belül tovább, 15% alá csökkent, miközben 2008-ban ez az arány a 25%-ot is elérte.

2018-ban a vállalati és lakáshitelek keresletének további bővülése várható. Az előbbi a kedvező konjunktúra következménye, az utóbbi a lakosság erősödő hitelfelvételi hajlandóságának, amiben az évek óta növekvő reáljövedelem mellett fontos szerepe van a csok-nak és a kedvezményes lakáshiteleknek. Ez utóbbit segíti az MNB jelzáloglevél vásárlási programja is, ami csökkentőleg hathat a kamatfelárakra és a bankok hitelnyújtási aktivitására. Várhatóan emelkedik a **személyi kölcsön** felvétele is.

A **kamatok csökkenése** globális jelenség. 2018 januárjában a lakosság lekötött betéteinek átlagos kamata 0,3% volt. Ezzel szemben a fogyasztási hitelek átlagos kamata meghaladta a 12%-ot. A bankok által alkalmazott **kamatmarzs** - ami alapvetően befolyásolja a banki jövedelmezőséget - 2015 elején volt tízéves csúcson, azóta **trendszerűen csökken, de még így is nagyon magas**. Csökkenő tendencia figyelhető meg a vállalati hitel- és betéti kamatok esetében is. Különbözetük 2003 óta nem volt a mostanihoz hasonlóan alacsony, bár a 2017. évihez képest kissé emelkedett.

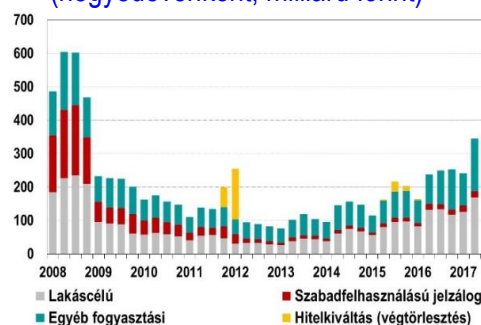
A 90 napon túl késedelmes vállalati **nemteljesítő hitelek** aránya az egy évvel korábbi sinthez képest 2017 utolsó negyedévének végére 2 százalékponttal (3,3%-ra) csökkent. A nemteljesítő háztartási hitelek aránya is

lejjebb ment, 7,5%-ra. Ebben a legnagyobb szerepet a bankok portfólió-tisztítása játszotta, tehát a nemteljesítő hitelek **átkerültek a követeléskezelő** cégek mérlegeibe. A nemteljesítő szerződések száma azonban a követeléskezelő cégek adataival együtt is 15%-kal csökkent. Az együttes állomány 17%-a 1 millió forint feletti tőketartozáshoz, jellemzően jelzáloghitelekhez kapcsolódik, s többségük követeléskezelőkhöz, a szociálisan rászoruló háztartások egy része esetében a Nemzeti Eszközkezelőhöz került (2017 végéig 35 ezer szerződés). A nemteljesítő hitelek arányának csökkenését jelentősen **segítette a lakáspiaci boom**, aminek köszönhetően a fővárosban és a nagyvárosokban a lakás immár magasabb áron lehetséges értékesítése is kiutat jelentett az adósságból.

A 2013-ban bevezetett **Növekedési Hitel Program** ugyan hozzájárult a hitelállomány leépítésének lassításához, de elsősorban csak helyettesítette az amúgyis hitelképes ügyfelek hitelezését. Ezt támasztja alá, hogy a kkv-szektor hitelállományának közel kétharmada NHP keretében nyújtott hitel. Az NHP kifutását követően a bankok a kis- és középvállalatoknak nyújtott hitelállomány 170 milliárd forintos növelését vállalták. A bruttó hitelállomány növekedése ugyan beindulni látszik, de e célok eléréséhez gyorsulásra lenne szükség. A Monetáris Tanács 2017 májusában döntött a **Piaci Hitelprogram** második szakaszáról, melynek keretében júliusban tartották az első kamatswap tendert. A tender keretösszege 300 milliárd forint, mely hozzáadódott az addigi vállalásokhoz. A tenderen részt vevő 9 bankból 3 bank legalább 100%-kal emelte meg vállalását. A bankok az **új vállalásokat** várhatóan teljesíteni fogják. Ennek megfelelően 2017 utolsó negyedében az előző negyedévhez képest 55 milliárd forinttal, azaz közel 5%-kal nőtt a mikrovállalkozások, 2%-kal a kisvállalkozások és 5,5%-kal a közepes vállalkozások hitelállománya. Ez az előző év végéhez képest 13%-os növekedést jelent a mikrovállalkozások, 7,5%-ot a kis- és 5%-ot a közepes vállalkozások esetében, s ez a folyamat idén is folytatódni fog.

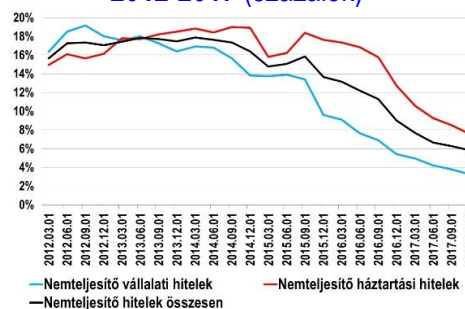
A bankok 2017-ben **rekord nagyságú**, több mint 630 milliárd forint **adózott eredményt** értek el, csaknem 50%-kal többet a 2016. évi, sok egyszeri tétel miatt magas eredménynél is. A nyereség legnagyobb része az értékvesztés és a kockázati tartalékok változásából adódott. A magyar bankrendszer már harmadik éve termel, ráadásul egyre növekvő nyereséget. A **kamateredmény** ugyan 60 milliárd forinttal **elmaradt** a tavalyitól (-7,5%), sőt még 15 milliárddal a 2015-ös

47. ábra
Új lakossági hitelek, 2008-2017
(negyedévenként, milliárd forint)

Forrás: KSH, GKI

48. ábra
Nemteljesítő hitelek aránya, 2012-2017
(százalék)

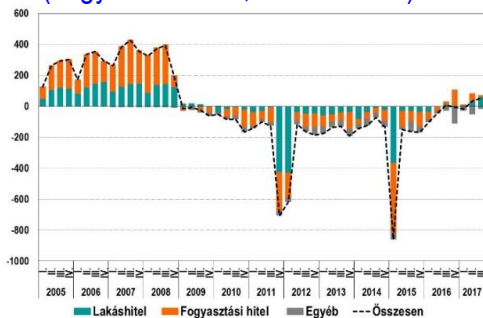

Forrás: MNB, GKI

49. ábra

Lakossági hitel tranzakciók, 2005-2017

(negyedévenként, milliárd forint)

Forrás: KSH, GKI

kamatbevételtől is, ezt azonban a válság óta **emelkedő jutalék-, és osztalékeredmény** pótolta. A bankrendszer mérlege **alkalmazkodott** az új környezethez, hiszen míg a válság előtt az aggregált mérleg kétharmadát adták a hitelek, 2017 első félévében ez az arány már nem érte el a mérleg felét. A bankok a válság során jegybanki betétbe menekültek, míg ma már az **önfinanszírozási program** hatására az állampapírok mérlegen belüli aránya emelkedik. Mivel az MNB a kamatcsere-ügyletek révén átvállalja az állampapírok kamatkockázatát, ez **kockázatmentes, biztos bevételt** garantál a bankoknak. A nyereségességét segítette a banki különadó 2017. évi csökkenése. A bankok nagy, idén már **megismételhetetlen eredményt** realizáltak a korábbi tartalékolás felszabadításából, amely így 23%-os növekedéssel, közel 200 milliárd forintot tett ki 2017-ben.

A hitelintézetek átlagos **teljes tőke-megfelelési mutatója** 2017 végén 20,5% volt, megfelelő, de 0,6 százalékponttal alacsonyabb az egy évvel korábbinál. Az MNB adatai szerint a **belföldi** irányítású hitelintézetek mérlegfőösszegének aránya a teljes szektor mérlegfőösszegéhez viszonyítva 2017 végén 55,4% volt, 0,7 százalékponttal magasabb az egy évvel korábbinál. **Kockázati tényező, hogy egyes magyar tulajdonú bankoknál a tulajdonosi és hitelezett kör nem kellően független egymástól, a tulajdonosok tőkeereje pedig korlátozott.** Ugyancsak kockázatot jelent, hogy az önfinanszírozási program következtében az **állam és a bankok túlzottan függenek egymástól**, ami az esetleges problémák tovaterjedéséhez vezethet.

10. Államháztartás, államadósság

Az államháztartási deficit 2018-ban már hatodik éve lesz 3% alatt, az államadósság pedig csökkenő pályán. A 2017. évi GDP-arányos deficit 1,9%, az előirányzott 2,4%-nál lényegesen alacsonyabb lett. Ugyanakkor az EU-támogatások széleskörű hazai megelőlegezése következtében tavaly a központi alrendszer pénzforgalmi deficitje csaknem 70%-kal meghaladta az előirányzottat. A vártól jelentősen eltérő folyamatok ellenére nem került sor a még tavaly tavasszal elfogadott 2018. évi költségvetés felülvizsgálatára. Nem csoda, hogy a költségvetési politika átláthatósága szempontjából Magyarország az utolsó helyen áll az EU-ban. Így 2018-ra jelenleg a GDP-arányos deficit 0,6 százalékpontos, 2,5%-ra való emelkedése van előirányozva. Az EU prognózisa szerint az EU-ban csak a román és francia államháztartási hiány lesz ennél magasabb. A strukturális deficit idén meghaladhatja a GDP 3,5%-át. A GDP-arányos államadósság tavaly 1,8 százalékponttal, a tervezettnél valamivel kisebb mértékben csökkent. Az Eximbank beszámításával az adósságráta 74% volt. A GKI szerint idén 2,5% körüli deficit és 72-73%-ra csökkenő GDP-arányos államadósság várható.

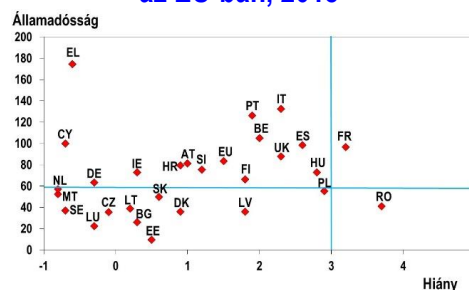
Az államháztartás (önkormányzatok nélküli) **pénzforgalmi hiánya** 2017-ben csaknem 2000 milliárd forint, az előirányzottnál 70%-kal magasabb volt. Ennek fő oka az EU-támogatások megelőlegezése volt, az uniós kifizetések meghaladták a 2500 milliárd forintot, míg a költségvetésbe érkező uniós bevételek ennek csak 40%-át tették ki. Ugyanakkor az önkormányzatok számláján jelentős összegű **elkötetlen EU-támogatás** van, így az egész államháztartás deficitje „csak” 1500 milliárd forint körüli lehet. Bár a decemberi költségek kisebbek voltak az elképesztően magas 2016 évinél (amikor az első tizenegy hónap még szufficitet jelentett!), a deficit 17%-a így is az egyébként jellemzően magas költségvetési bevételeket produkáló utolsó hónapban jött össze.

A költségvetés **bevételei** közel 10%-kal haladták meg a 2017 nyarán módosított, s 13%-kal az eredeti, 2016 tavaszán elfogadott előirányzatot. Ez főleg az EU-támogatások beérkezésének következménye, a gazdálkodó szervek befizetései és a fogyasztáshoz kapcsolt adók ugyanis kissé elmaradtak, a lakossági befizetések pedig csak minimálisan haladták meg a (módosított) előirányzatot. Az egy évvel korábbihoz viszonyítva a lakosság befizetései közel 12%-kal, a fogyasztáshoz kapcsolt adók közel 6%-kal, a tb-bevételek közel 4%-kal emelkedtek, a gazdálkodó szervek befizetései viszont csaknem 5%-kal csökkentek. Mindennek **háttérében** a keresetek, a foglalkoztatás és a fogyasztás növekedése, illetve a cégek adóterhének csökkentése áll.

Mivel például az EU-támogatások megelőlegezése nem számít bele az ún. **eredmény szemléletű deficitbe**, ez 2017-ben az előzetes adatok szerint **1,9%** volt. A GDP-arányos **államadósság** pedig – az óriási pénzforgalmi hiány ellenére, részben az önkormányzati szufficit, részben a forint év végi árfolyamának erősödése, s

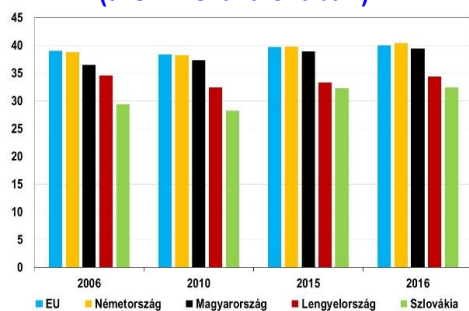
50. ábra

Államháztartási hiány és államadósság a GDP százalékában az EU-ban, 2018

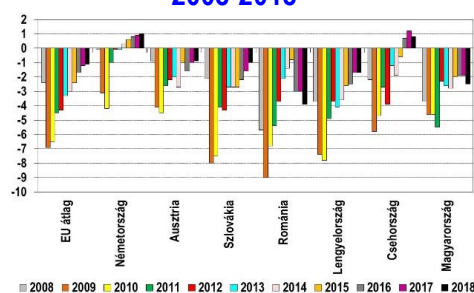
Forrás: Európai Bizottság, 2017. ősz (A negatív szám szufficitet jelent.)

51. ábra
Adó- és járulékcenztralizáció,
2006-2016
(a GDP százalékában)

Forrás: Eurostat

52. ábra
EU-tagországok államháztartási
egyenlege a GDP százalékában,
2008-2018

Forrás: Európai Bizottság, GKI

minden bizonnyal szokásos kreatív módszerek bevetése révén – ugyan a tervezett 2,1 százalékponttól kissé elmaradva, de jelentősen csökkent. Az Eximbank beszámítása nélkül 73,9%-ról 72,1%-ra, az Eximbank (elkerülhetetlennek bizonyult) beszámításával **76-ról 74%-ra**.

A **2018. évi** legfontosabb adóváltozás a munkáltatói járulék 2,5 százalékpontos, 19,5%-ra való csökkentése (mivel 2017 első kilenc hónapjában 11%-nál gyorsabb volt a bruttó bérek emelkedése). 2018-ban tovább, 5%-ra csökken az internet-előfizetés a vendéglátás áfája, ez utóbbit azonban részben ellentételezi a turisztikai hozzájárulás. Ugyancsak 5%-ra csökken a hal áfája, tovább emelkedik a kétgyermekesek családi adókedvezménye, 1 százalékponttal csökken a „kiva” adókulcsa (13%-ra), az ingatlan bérbeadását nem terheli egészségügyi hozzájárulás. 2018-ban azonban a 2016-2017. évi bevételek két jelentős tényezője, a földeladásokból és a növekedési adóhitelből származó bevétel kiesik, ami nagyságrendileg legalább 150 illetve 250, összesen 400 milliárd forintot, a GDP 1%-át jelenti. Igaz, ezzel elvileg kalkulál a költségvetés.

A magyar **adócentralizáció** az Európai Bizottság értékelése szerint 2016-ban a GDP 39,3%-a volt, valamivel magasabb az EU átlagánál, de **sokkal magasabb** a régiós országokénál. A magyar arány 2018-ra az adócsökkentések következtében kb. **2 százalékponttal csökken**, de **régiós összevetésben** így is nagyon **magas marad**. Az adócsökkentés mellett hozzájárul az elsődleges egyenleg illetve a strukturális egyenleg romlásához, s ezzel bizonytalanná teszi az államadósság tartós csökkentését. Az Európai Bizottság számításai szerint a **strukturális egyenlegben** idén a GDP 3,6%-át kitevő hiány keletkezhet (ez 2016-ban 2%, 2017-ben 3,2% volt), miközben a magyar középtávú költségvetési cél csak 1,5%.

Az államháztartás **GDP-arányos funkcionális kiadásai** (pénzforgalmi szemléletű előirányzatok) 2018-ban szerkezetileg kedvezőtlen irányban változtak, változatlanul államközpontú és nem tudásalapú gazdaságfejlesztési koncepciót tükröznek. A fő változás az, hogy a még tavaly tavasszal elfogadott törvény szerint emelkedik (0,9 százalékponttal, 18,0%-ra) az állam működési funkcióira (pl. védelem) fordított kiadások aránya, miközben csökken (0,7 százalékponttal, 54,2%-ra) a jóléti funkciókra (pl. oktatás) fordított kiadás.

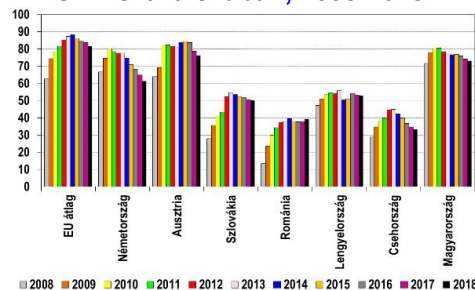
Az **idei első két hónapjában** több mint 520 milliárd forintos, az **éves előirányzat csaknem 40%-át kitevő**

pénzforgalmi hiány alakult ki, aminek fő oka az uniós támogatások kormány általi megelőlegezése. Erre idén eddig közel 500 milliárd forintot költöttek, miközben az EU-tól alig érkezett átutalás. Januárban a fontosabb bevételek (a gazdálkodó szervezetektől származók kivételével) az időarányosnál és a tavalyi aránynál is kedvezőbbben alakultak, különösen a lakosság befizetéseinél (9,5% a tavalyi 8,9% után). Mivel a 2017. évi folyamatok illetve a kormány aktuális szándékai rögzítésének megfelelően **nem került sor a 2018. évi költségvetés számainak felülvizsgálatára, a folyamatok nem átláthatóak.** Feltételezhetően az év egészében folytatódni fog az EU-transzferek megelőlegezése, hogy ezt milyen mértékben követik a tényleges brüsszeli átutalások, az bizonytalan. Miként az is, hogy az adóbevételek előirányoztnál valószínűleg gyorsabb bővülését mennyire használja fel pótlólagos költsékezésre a kormány (a 2018. évi országgyűlési választások után 2019-ben önkormányzati választások lesznek).

A 2018. évi költségvetési törvény (a tavalyi tervszel azonos) 2,4%-os GDP-arányos **államháztartási hiányt** tartalmaz. Miközben a költségvetési folyamatok – igaz a kiadási oldal tartós feszültségeinek fennmaradása mellett - ennél kisebb deficit elérését is lehetővé tennék, a **GKI 2,5% körüli**, de mindenképpen 3% alatt maradó deficitet valószínűsít. A pénzforgalmi hiány az előirányoztnál ismét jóval magasabb lesz, miközben a kifizetett, de még fel nem használt, például önkormányzati előlegeknek csak egy része fogja ellentételezni a hiányt, másik része bankszámlákon lesz. A GDP-arányos **államadósság** esetében a **GKI** a tervezett 1,5 százalékponthoz közeli, 72-73%-ra való csökkenést vár (az Eximbank beszámításával), de ennek megvalósulása – főleg az esetleg nagyon megugró pénzforgalmi hiány miatt – igen **bizonytalan**.

53. ábra

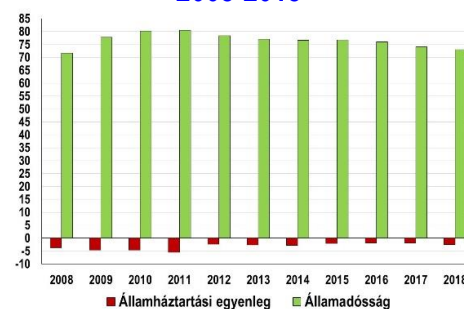
EU-tagországok államadóssága a GDP százalékában, 2008-2018

Forrás: Európai Bizottság, GKI

54. ábra

Az államháztartási egyenleg és az államadósság a GDP százalékában, 2008-2018

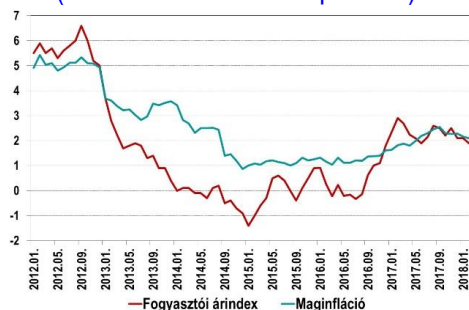

Forrás: KSH, MNB, GKI

11. Infláció, kamat, árfolyam

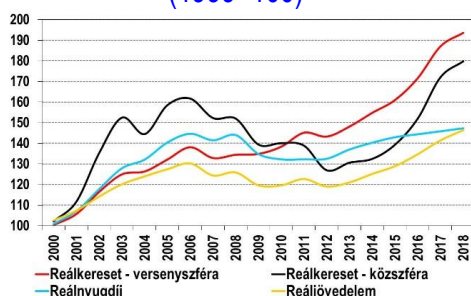
Tavaly a mezőgazdasági termelői árak, valamint a feldolgozóipar belföldi rétékesítési árai a 2016. évi csökkenés után emelkedni kezdtek, az építőipari áremelkedés pedig gyorsult. 2017-ben a fogyasztói árak a 2016. évi 0,4% után 2,4%-kal emelkedtek. 2018 januárjában 2,1%, februárban még alacsonyabb, 1,9% volt az infláció, a maginfláció viszont kissé emelkedett. A GKI mindezek alapján 3%-ról 2,7%-ra csökkentette éves inflációs előrejelzését, s az alapkamat változatlanságára (0,9%), éves átlagban 312 forintos euróra számít.

55. ábra
Infláció és maginfláció, 2012-2018
(előző év azonos hónap = 100)

Forrás: KSH, GKI

56. ábra
Reálkereset és -nyugdij, 2000-2018
(1999=100)

Forrás: KSH, GKI

Míg 2014-ben és 2015-ben csökkent az árszínvonal, 2016-ban már minimális (0,4%-os) emelkedés volt mérhető, a tavalyi 2,4% után pedig idén 2,7 körüli ütem várható. A tavalyi áremelkedésben a korábban nagyon alacsonyra esett **világpiaci energiaárak** növekedésének (ennek üzemanyag-árakban való megjelenésének), az élvezeti cikkek **adóemelésének** és az **élelmiszerek** drágulásának volt döntő szerepe. Ezt **fékezte** a forint némi erősödése és az energián kívüli importárak stabilitása. Az **idei gyorsulás** elsősorban a lakossági kereslet jövedelemnövekedés generálta emelkedésének, esetenként a keresetemelkedés költségnövelő hatásának, valamint a cigaretta adóemelésének lesz a következménye.

2017-ben leginkább a szeszesitalok és a dohányárak drágultak (4,8%), elsősorban a **cigaretta** adójának emelése miatt. A dohányárak és a szeszesitalok ára 2018-ban is a gyorsulás egyik motorja lesz (kb. 5%); a háztartások jövedelmük közel 10%-át fordítják ilyen termékekre. Az **egyéb cikkek és üzemanyagok** fogyasztói ára tavaly 3,6%-kal emelkedett, ami az alacsony bázisnak és a világpiaci olajárak enyhe – de jelentős volatilitás mellett végbemenő – növekedésének következménye. Ez a tételcsoport függ leginkább a világpiaci folyamatoktól, így az olaj határidős árai alapján a teljes árucsoport esetében 3%-os árnövekedés prognosztizálható 2018-ra. A **háztartási energia** tavaly 0,8%-kal emelkedett, ez a tűzifa és a palackos gáz 13 illetve 11%-os drágulását tükrözi. 2017-ben az **élelmiszerek** fogyasztói ára átlagosan 2,8%-kal lett magasabb, de ezen belül a tojás 40, a vaj 15 és a hal 10%-kal drágult, míg a cukor és a baromfiús ára több mint 10%-kal csökkent. 2018-ban 3,5%-os élelmiszerár-növekedés várható. A **szolgáltatások** árszínvonala tavaly 1,5%-kal lett magasabb, s ez 2018-ban a növekvő kereslet miatt 2,5% környékére gyorsulhat. Kissé csökkent a **tartós fogyasztási cikkek** ára, ez idén érdemben nem változik, esetleg kissé mérséklődik. A **ruházati cikkek** ára 0,5% körül nőtt, amelyhez hasonló növekedési ütem valószínű idén is

Az euró-zóna inflációja tavaly 1,5%, míg az egész EU-é ennél valamivel magasabb 1,7% volt. A növekvő kereslet a következő években várhatóan kissé tovább emeli az EU inflációját – az Európai Bizottság 1,8%-kal számol (Nagy-Britannia nélkül) –, amit alátámaszt a rendkívül laza monetáris környezet és a konjunktúraindexek rekord magas szintje. Ezzel az **importált infláció** is kissé emelkedni fog Magyarországon.

A magyar **maginfláció** az elmúlt hónapokban 2,2-2,3%-os szinten rögzült, 2018 februárjában azonban kissé magasabb, 2,4% lett. **A rendkívül dinamikus emelkedő keresetek eddig sem keresleti, sem költségoldalról nem gyakoroltak érdemi inflációs nyomást a gazdaságra.**

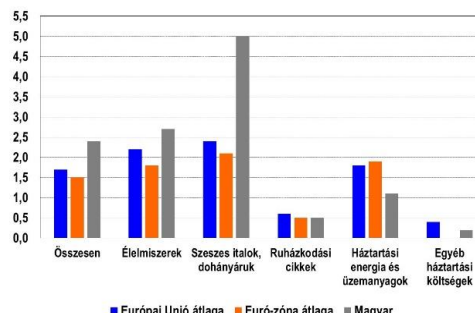
2018-ban némi **áfa-csökkentés** történt, ami a hal esetében nem eredményezett árcsökkenést. Az egyéb sertéshúsoknál (belsőség) azonban megfigyelhető a mérséklődés, ugyanakkor ez a tendencia már a csökkenés előtt is megjelent, vélhetően az aránytalanul magasan maradt áfát kompenzálniuk kellett a termelőknek illetve kereskedőknek. A vendéglátásban az áfa-csökkentés a gyakorlatban elsősorban a munkaerőhiány miatti bérnövekedés ellentételezését szolgálja.

A magyar **monetáris politika** 2012 nyarától több hullámban, de folyamatosan csökkentette a jegybanki **alapkamatot**, ami 7%-ról 2016. május végére **0,9%-ra** esett, azóta változatlan. A Monetáris Tanács a lazítás más **nem konvencionális lehetőségeit** is alkalmazta, s kommunikációja szerint a továbbiakban is kész erre. A kamatfolyosó felső korlátja és az alapkamat közötti különbség eltűnt, az alsó korlát pedig a negatív tartományba került. A **GKI** a jelenlegi 0,9%-os **alapkamat fenntartását** prognosztizálja 2018 végéig, hiszen az irányadó kamat szerepe – és várakozásokat meghatározó funkciója – más nem-konvencionális eszközök alkalmazása miatt jelentősen csökkent. Így a jegybank az alapkamat változtatása nélkül is képes lazítani vagy éppen szigorítani a monetáris kondíciókat. Igaz, ezzel jelentősen rontja a folyamat átláthatóságát. Jelentős kockázat azonban a **Fed kamatemelési ciklusa**. A határidős pénzpiacok 2018 végéig az árakban 3-4 kamatemelést áraztak be, így a kamatfolyosó felső határát elérve az MNB is kénytelen lesz az irányadó kamathoz nyúlni. Ez azonban inkább csak 2018 után várható.

A jegybank célja a laza monetáris kondíciók tartós fenntartása. A Monetáris Tanács februári ülésén változatlanul hagyta az irányadó kamatot és a kamatfolyosót. Az irányadó kamat változatlansága mellett

57. ábra

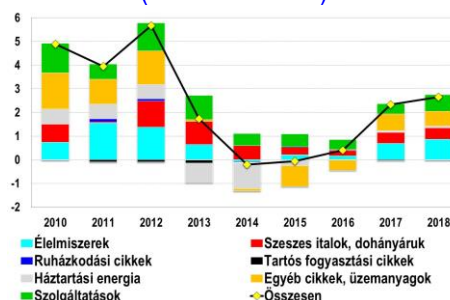
Európai infláció termék-csoportonként, 2017 (százalék)

Forrás: Eurostat

58. ábra

Az infláció szerkezete, 2010-2018 (előző év = 100)

Forrás: KSH, GKI

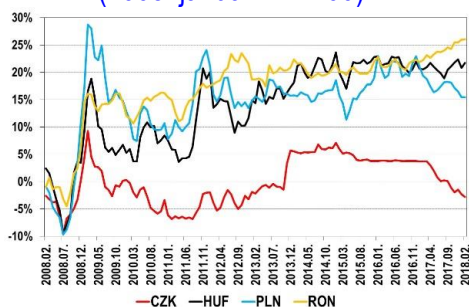
8. táblázat

Árucsoportok inflációja, 2015-18 (előző év = 100)

	2015	2016	2017	2018
Élelmiszerek	100,9	100,7	102,8	103,5
Szeszes italok, dohányárúk	103	102,3	104,8	105
Ruházkodási cikkek	100	100,4	100,5	101
Tartós fogyasztási cikkek	100,8	100,5	99,7	100
Háztartási energia	97	100	100,8	100
Egyéb cikkek, üzemanyagok	95,5	97,5	103,6	103
Szolgáltatások	101,9	101,5	101,5	102
Összesen	100	100,5	102,4	102,7

Forrás: KSH, GKI

59. ábra
Régiós devizák leértékelődése az euróhoz képest, 2008-2018
 (2008. január 2. = 100)

Forrás: ECB, GKI

további lazítási intézkedésként fogható fel a jelzáloglevelek vásárlása. A jegybank kimondott célja ezzel a hozamgörbe hosszú oldalának csökkentése, a hozamgörbe laposabbá tétele. Ezt a külső piaci körülmények is segítették azzal, hogy a hozamgörbe rövid oldala emelkedni kezdett. A jelzáloglevelek vásárlása likviditást és mérlegkiigazítási lehetőséget is nyújt a bankoknak az esetleges turbulenciák idején, ezzel serkenti a lakáshitelezés gyorsítását is, ami a fogyasztóbarát hitelek meghirdetésével nyíltan is kitüntetett célja a jegybanknak. Az MNB célja továbbra is a hitelezési ösztönzés fenntartása, a magyar államháztartás minél olcsóbb finanszírozása, valamint a jegybank nyereségességének minél további fenntartása. (Ez utóbbi igencsak vitatható.)

A februári hozamemelkedésre a forint gyengüléssel reagált. Ezt fékezte, hogy a költségvetést az MNB önfinszírozási programja – s ezzel a bankok és állam összefonódása - következtében nagyrészt belföldi szereplők finanszírozzák. Ugyanakkor a hozamemelkedés miatt – az ösztönzőként használt kamatcsere-ügyletek miatt – minden bizonnyal jelentős veszteséget kellett elszámolnia a jegybanknak. A forint gyengülése – ami a jegybanki nyereség elsődleges forrása – ezt némileg ellensúlyozhatta.

A forint árfolyama hosszú távon trendszerűen gyengül, ez a folyamat azonban 2017-ben leállt, sőt némi erősödés következett be. 2013-ban 1 euró átlagosan 297 forintot, 2014-ben 308,7, 2015-ben csaknem 310, 2016-ban 311,5, 2017-ben 309 forintot ért. Az euró 2018-ban várható átlagos árfolyama 311-313 forint körül lesz.

12. Külső egyensúly

A folyó fizetési mérleg egyenlege a 2016. évi 7 milliárd eurós, hatalmas aktívum után 2017-ben a külkereskedelmi többlet visszaesése miatt 4,5 milliárd euróra csökkenhetett, s 2018-ban tovább, 3,5 milliárd euróra mérséklődik. Az EU-támogatások újraindulása következtében a külső finanszírozási képesség viszont a 2016. évi 7 milliárd euróról 2017-ben 7,7 milliárd euróra emelkedhetett, 2018-ban pedig várhatóan 8 milliárd euró lesz, ami egyaránt a GDP kb. 6,2%-a. A külföldi tőke nettó beáramlása 2016-ban némi lendületet kapott (1,9 milliárd euró), de tavaly az első három negyedévben ez csak 0,4 milliárd euró volt, s idén sem várható jelentős bővülés. A külföldiek Magyarországon befektetett működőtőke-állománya 2008 eleje óta mindössze 3 milliárd euróval emelkedett, a nettó közvetlen külföldi befektetések GDP-arányos állománya a válság előtti 50%-ról 2016-ra 45% körülire csökkent, s aránynövekedésre idén sem lehet számítani.

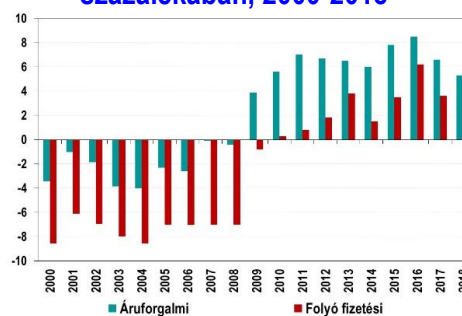
2017 első háromnegyed évében a **folyó fizetési mérleg** egyenlege 2016 hasonló időszakához képest 2,2 milliárd euróval kisebb, 3,8 milliárd eurós aktívumot mutatott. Az év egészében 4,5 milliárd euró lehetett a többlet. A **fejlesztési célú nettó EU-támogatások** az előző programozási periódus kifizetése után 0,5 milliárd euróval 2016-ban érték el az utóbbi évek mélypontját. Összegük 2017. első háromnegyed évében 1,7 milliárd eurót tett ki. A lehívással kapcsolatos nagyfokú bizonytalanság ellenére 2017-ben kb. 3 milliárd euró, 2018-ban pedig 4,5 milliárd euró nettó európai uniós fejlesztési forrás-beáramlásra került, illetve kerül sor. Így a külső finanszírozási képesség 2017-ben 7,7 milliárd euró, 2018-ban 8 milliárd euró, egyaránt a GDP 6,2%-a lesz. (Az un. tőkemérleg időnként érzékelhetően eltér az EU fejlesztési támogatásainak összegétől.)

A **külföldi működőtőke-befektetések** és a hazai beruházások szempontjából egyaránt kiszámíthatatlan üzleti környezet közepette az MNB adatai alapján a működőtőke-áramlás egyenlege 2016-ban kiugróan magas, 1,9 milliárd euró volt, 2017. első háromnegyed évében azonban már csak 0,3 milliárd euró.

A nettó magyarországi FDI-állomány az MNB adatai szerint 2008 első negyedéve és 2017. harmadik negyedéve között összesen 3,1 milliárd euróval emelkedett, ami rendkívül alacsony növekmény.

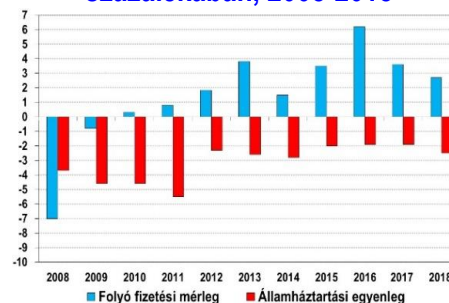
Magyarország külső sebezhetősége az elmúlt évtizedben jelentősen mérséklődött, a **GDP-arányos nettó külső adósság** a 2009. évi 78%-ról 2016-ra 10% alá csökkent, részben a folyó fizetési mérleg, részben a tőkemérleg (alapvetően az EU-ból beérkező támogatások) nagy többlete révén. A **nettó külföldi adósságállomány** (közvetlen befektetések, cégen belüli hitelek nélkül) 2017 harmadik negyedévének végén már csak 16,9 milliárd euró volt, 6,4 milliárd euróval kevesebb, mint 2016 végén.

60. ábra
Az áruforgalmi és a folyó fizetési mérleg egyenlege a GDP százalékában, 2000-2018

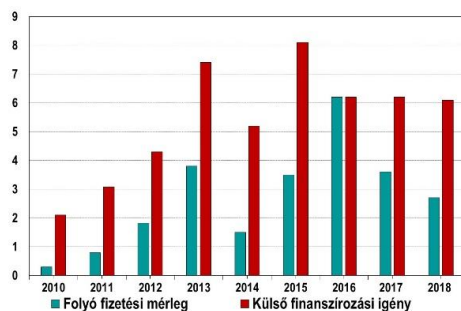
Forrás: KSH, MNB, GKI

61. ábra
A folyó fizetési mérleg és az államháztartás egyenlege a GDP százalékában, 2008-2018

Forrás: KSH, MNB, GKI

62. ábra
A folyó fizetési mérleg egyenlege és a külső finanszírozási képesség a GDP százalékában, 2010-2018

Forrás: MNB, GKI

Az MNB **devizatartaléka** a 2016. végi 30,2 milliárd euróról 2017 végére 23,4 milliárd euróra csökkent, ami a nemzetközi befektetők által is figyelt standard tartalék-megfelelési mutatók alapján elfogadható szint. A csökkenés döntően a devizaalapú lakossági hitelek forintosításához kapcsolódó banki lehívásokra és az államadósság növekvő mértékű, forint alapú finanszírozására vezethető vissza, de szerepet játszott benne a rövid lejáratú külső adósság csökkenése is.

Magyarország bruttó külső **(re) finanszírozási szükséglete** elsősorban a rövid lejáratú külső adósság visszaesése és a külső finanszírozási képesség erősödése nyomán a 2014. évi 22 milliárd euróról 2017-ben 4,2 milliárd euróra (a GDP 3,5%-ára) csökkent, 2018-ban 8,2 milliárd euróra (a GDP 6,3%-ára) nő.

2016-ban mindhárom nagy nemzetközi **hitelminősítő** a befektetésre ajánlott kategóriába - igaz, annak legaljára - sorolta Magyarországot, 2017-ben pedig az S&P és a Fitch pozitívrá javította a kilátásokat, ami 2018 vége felé felminősítést valószínűsít. A Moody's azonban meglehetősen kritikus értékelést adott ki, így tőle ez nem várható.

13. Az előrejelzés kockázatai

A GKI nem változtat 2018. évi 3,8%-os növekedési előrejelzésén, de az ennél magasabb ütemnek valamivel nagyobb az esélye, mint az alacsonyabbnak. A gyorsabb növekedés forrása egyrészt a mezőgazdaság vártnál kedvezőbb teljesítményéből, másrészt a belföldi felhasználás dinamikusabb emelkedéséből fakadhat. Ez utóbbi ára a külső egyensúly prognosztizálnál nagyobb romlása lenne. Az infláció esetében a GKI idei prognózisa 3%-ról 2,7%-ra csökkent, itt a kisebb és nagyobb ütemnek hasonló a valószínűsége. A kisebb ütem főleg a világgiazi energiaárak szerényebb emelkedésének, a magasabb a hazai béremelkedés költség- és keresleti oldalról megjelenő eddiginél erősebb inflációs hatásának lenne a következménye.

A GDP-növekedés fő bizonytalansági tényezője termelői oldalról a **mezőgazdaság**, amelynek hozzáadott értéke az elmúlt évtizedben egy kivétellel minden évben (közel) kétszámjegyű mértékben csökkent vagy bővült, ebből négy esetben több mint 20%-os mértékben. Márpedig az agrár-GDP 10%-os változása kb. 0,4 százalékpontos változást okoz a GDP-ben. 2017-ben 9%-os volt a visszaesés, a 2018-ra jelzett 5%-os bővülésnél kedvező időjárás esetén nagyobb is könnyen elképzelhető. Kérdéses, hogy az iparon belül a járműipar mennyire talál magára, s milyen mértékű lesz az építőipar valamint a kereskedelem lassulása.

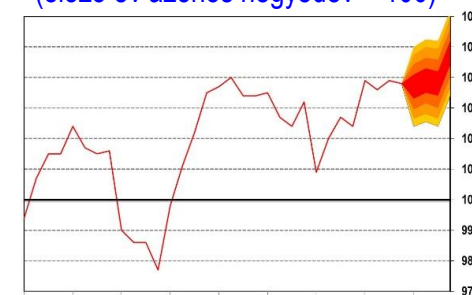
Az EU-támogatások kezdődő dagálya a **beruházásokat** 2017-ben visszaesésből jelentős növekedésbe vitte, ugyanakkor a 2017. évi megugrást 2018-ban lassuló dinamika követi. A választási évekre tekintettel elképzelhető, hogy a lassulás kisebb lesz. Bizonytalan az üzleti szféra befektetési hajlandósága. A kiáramló vásárlóerő jelentős lassulása ellenére a **fogyasztás** bővülése a **GKI** prognózisa szerint gyakorlatilag nem fékeződik, ennek bekövetkezte természetesen bizonytalan. A **GKI** az import/export olló 1 százalékpontos javulásával számol, ez - mivel az exportképességben nem várható jelentős javulás - kisebb is lehet. Beruházási oldalról tehát gyorsabb, külkereskedelmi oldalról lassúbb növekedés is elképzelhető.

Az **inflációnál** a fő bizonytalanságot a világgiazi energiaárak alakulása okozza, de a tartós béremelkedésnek is előbb-utóbb meg kell jelennie az árakban.

A magyar gazdaság középtávú pályája szempontjából azonban a **legnagyobb kockázatot a magyar Európa-politika változatlansága** jelenti – annak minden belföldi vonzatával együtt -, mert ebben az esetben **az EU perifériájára szorulhat** Magyarország.

63. ábra

A GDP legyezőábrája, 2010-2018
(előző év azonos negyedév = 100)

Forrás: KSH, **GKI**

64. ábra

Az infláció legyezőábrája, 2011-2018
(előző év azonos negyedév = 100)

Forrás: KSH, **GKI**

Statisztikai függelék

Függelékek jegyzéke

1. A GDP termelése, 1996-2018	45
2. A GDP felhasználása, 1989-2018	46
3. A bruttó termelés volumene, 1989-2018	46
4. Egyensúlyi mutatók, 1991-2018	47
5. Munkaügyi és jövedelmi mutatók, 1990-2018	47
6. Pénzügyi mutatók, 1989-2018	48
7. Világgazdasági árák, árfolyamok és kamatok, 2000-2018	48
8. Világgazdasági növekedési ütemek, 2000-2018	49
9. A GKI prognózisai 2017-re	50

1. függelék

A GDP termelése, 1996-2018 (előző év = 100)

	GDP	Mezőgazdaság, vad- és erdőgazdálkodás, halászat	Ipar	Építőipar	Kereskedelem	Szállítás, raktározás	Információ, kommunikáció
1996	100,0	104,9	104,5	93,0	98,5	93,8	118,3
1997	103,3	96,0	111,3	107,2	104,2	108,1	115,2
1998	104,2	104,4	107,1	108,1	102,2	98,5	113,3
1999	103,2	103,2	105,4	106,8	101,1	104,9	109,9
2000	104,2	90,0	102,6	110,0	110,7	102,2	106,7
2001	103,8	112,9	103,1	107,3	99,8	115,2	107,2
2002	104,5	83,9	105,8	112,6	109,3	101,4	114,8
2003	103,8	103,2	105,1	99,4	104,6	98,1	110,4
2004	105,0	150,0	105,3	101,7	102,9	106,1	103,1
2005	104,4	94,3	103,8	110,7	107,0	104,7	106,8
2006	103,9	93,4	106,1	96,2	109,3	104,8	105,5
2007	100,4	78,5	107,4	92,7	100,2	106,8	105,7
2008	100,9	155,6	95,5	89,9	99,6	94,1	101,8
2009	93,4	88,6	86,2	96,2	83,1	91,9	106,3
2010	100,7	77,9	107,8	90,2	98,5	102,6	101,1
2011	101,7	115,4	100,4	102,8	103,1	100,2	103,2
2012	98,4	79,1	97,9	93,6	99,4	101,3	101,2
2013	102,1	114,7	97,4	106,1	107,0	101,9	104,3
2014	104,2	117,4	105,8	110,7	103,8	102,7	104,4
2015	103,4	95,9	109,1	102,5	104,2	101,3	101,3
2016	102,2	109,9	101,0	89,5	101,2	105,5	105,7
2017	104,0	91,0	103,9	131,6	106,2	104,5	106,1
2018	103,8	105	104	110	105	104	106

Forrás: KSH, 2018: GKI

1. függelék (folytatás)

A GDP termelése, 1996-2018 (előző év = 100)

	GDP	Pénzügyi, biztosítási tevékenység	Ingatlan-ügyletek	Szakmai, tudományos, műszaki, adminisztratív szolgáltatások	Közigazgatás, védelem, egészségügy, oktatás	Művészet, szórakoztatás, szabadidős és egyéb szolgáltatás
1996	100,0	86,1	103,5	113,8	100,1	91,0
1997	103,3	72,9	101,4	102,5	101,2	94,9
1998	104,2	99,6	94,5	102,9	106,4	97,9
1999	103,2	82,9	103,5	103,8	101,5	104,2
2000	104,2	110,4	100,8	108,0	103,7	105,5
2001	103,8	97,8	98,1	113,4	98,8	110,1
2002	104,5	106,6	98,6	108,5	102,1	106,6
2003	103,8	105,0	106,0	104,5	103,8	95,4
2004	105,0	104,6	99,8	99,8	101,9	98,9
2005	104,4	104,1	106,0	105,6	102,5	104,7
2006	103,9	99,6	107,1	106,4	100,6	100,0
2007	100,4	94,5	99,2	99,2	96,3	101,7
2008	100,9	99,9	101,4	102,9	100,2	102,8
2009	93,4	101,0	102,6	96,9	99,7	94,8
2010	100,7	94,5	98,8	101,9	101,1	100,9
2011	101,7	94,8	101,5	103,0	101,7	102,5
2012	98,4	96,8	98,3	100,8	101,5	97,5
2013	102,1	95,0	100,6	104,1	106,5	101,8
2014	104,2	96,7	101,8	105,5	101,0	106,0
2015	103,4	101,5	100,0	102,8	100,2	100,8
2016	102,2	100,4	103,1	107,5	101,7	102,9
2017	104,0	100,7	102,3	107,2	98,7	105,0
2018	103,8	102	102,5	106	100	104

Forrás: KSH, 2018: GKI

2. függelék

A GDP felhasználása, 1989-2018 (előző év = 100)

	GDP összesen	Belföldi felhasználás	Egyéni fogyasztás	Közösségi fogyasztás	Állóeszköz-felhalmozás	Export	Import
1989	100,6	100,0	99,8	58,8	100,9	98,5	96,4
1990	96,5	96,9	96,4	102,6	92,9	94,7	95,7
1991	88,1	90,9	94,4	97,3	89,6	86,1	93,9
1992	96,9	96,4	100,0	104,9	97,4	102,1	100,2
1993	99,4	109,9	101,9	127,5	102,0	89,9	120,2
1994	102,9	102,2	99,8	87,3	112,5	113,7	108,8
1995	101,5	96,9	92,9	95,9	95,7	113,4	99,3
1996	100,0	99,2	97,5	96,6	104,6	109,2	107,1
1997	103,3	103,8	100,9	103,0	108,7	122,8	124,0
1998	104,2	107,5	103,2	105,0	112,0	115,5	122,6
1999	103,2	104,1	105,7	101,7	108,0	111,8	113,3
2000	104,2	103,7	102,9	101,2	105,2	124,9	123,1
2001	103,8	102,0	104,2	104,7	102,7	108,8	105,8
2002	104,5	106,5	107,7	103,8	107,8	105,7	108,7
2003	103,8	105,8	107,6	106,3	101,3	106,3	109,5
2004	105,0	105,1	102,3	101,4	107,6	117,9	117,3
2005	104,4	101,6	103,1	102,4	103,6	112,9	107,8
2006	103,9	101,6	101,8	100,0	100,7	119,5	115,5
2007	100,4	99,0	99,5	94,8	104,2	116,1	113,9
2008	100,9	100,1	99,5	103,1	101,0	106,9	106,0
2009	93,4	90,8	94,5	103,2	91,7	88,6	85,3
2010	100,7	99,4	97,3	102,3	90,5	111,3	110,2
2011	101,7	99,7	100,7	100,0	98,7	106,5	104,4
2012	98,4	96,9	97,7	99,7	97,0	98,2	96,5
2013	102,1	102,2	100,5	106,5	109,8	104,2	104,5
2014	104,2	105,5	102,4	109,8	112,3	109,1	111,0
2015	103,4	101,2	103,4	100,2	101,9	108,5	106,4
2016	102,2	101,6	103,8	100,6	89,4	103,4	102,9
2017	104,0	106,0	104,1	99,6	116,8	107,1	109,7
2018	103,8	105	104	100	109	106	107,5

Forrás: KSH, 2018: GKI

3. függelék

A bruttó termelés volumene, 1989-2018 (előző év = 100)

	Mezőgazdaság	Ipar	Építőipar	Kiskereskedelem
1989	100,0	95,0	101,6	-
1990	98,2	90,7	86,2	-
1991	93,8	81,6	91,7	71,2
1992	79,9	90,3	101,5	96,3
1993	90,4	104,0	102,6	103,2
1994	103,0	109,6	112,1	-
1995	102,6	104,6	82,4	91,7
1996	106,3	103,4	99,9	95,1
1997	96,3	111,2	109,7	98,4
1998	97,8	112,5	113,1	112,3
1999	99,6	110,4	108,3	107,9
2000	93,6	118,1	104,7	102,0
2001	114,2	103,7	107,7	105,4
2002	92,4	103,2	117,5	108,8
2003	95,9	106,9	102,2	109,0
2004	122,0	107,8	106,8	105,8
2005	90,0	106,8	118,8	105,5
2006	95,1	109,9	99,3	104,1
2007	85,0	107,9	84,8	97,0
2008	128,0	100,0	94,6	98,1
2009	90,0	82,2	96,7	95,9
2010	85,0	110,6	88,1	97,7
2011	110,0	105,6	94,1	100,3
2012	90,8	98,2	91,7	98,0
2013	122,0	101,1	109,7	101,6
2014	112,0	107,7	113,4	105,1
2015	87,1	107,5	103,0	105,7
2016	108,7	100,9	81,2	104,8
2017	93,9	104,8	129,6	104,9
2018	105	105	110	104,5

Forrás: KSH, 2018: GKI

4. függelék

Egyensúlyi mutatók, 1991-2018 (a GDP százalékában)

	Áruforgalmi egyenleg	Folyó fizetési mérleg egyenlege	Külső finanszírozási igény	Államháztartás egyenlege (ESA)
1991	-0,4	0,8	0,8	-2,1
1992	-0,3	0,8	0,8	-7,0
1993	-8,6	-9,0	-9,0	-5,6
1994	-9,0	-9,4	-9,4	-8,4
1995	-0,3	-3,4	-3,4	-8,7
1996	0,5	-3,8	-3,5	-4,4
1997	1,2	-4,1	-3,8	-5,6
1998	-1,8	-7,2	-6,7	-7,5
1999	-2,8	-7,8	-7,8	-5,1
2000	-3,9	-8,4	-7,8	-3,0
2001	-6,0	-5,8	-5,2	-4,1
2002	-4,7	-6,3	-6,0	-8,9
2003	-5,6	-8,0	-8,1	-7,2
2004	-4,7	-8,5	-8,4	-6,4
2005	-3,2	-7,0	-6,3	-7,9
2006	-2,6	-7,0	-6,2	-9,4
2007	-0,1	-7,0	-6,4	-5,1
2008	-0,4	-7,0	-6,1	-3,7
2009	3,9	-0,8	1,0	-4,6
2010	5,6	0,3	2,1	-4,6
2011	7,0	0,8	3,1	-5,5
2012	6,8	1,8	4,3	-2,3
2013	6,5	3,8	7,4	-2,6
2014	6,0	1,5	5,2	-2,8
2015	7,8	3,5	8,1	-2,0
2016	8,5	6,2	6,2	-1,9
2017	6,6	3,6	6,2	-1,9
2018	5,3	2,7	6,2	-2,5

Forrás: KSH, NGM, MNB. 2018: GKI

5. függelék

Munkaügyi és jövedelmi mutatók, 1990-2018

	Bruttó átlagkereset	Nettó átlagkereset (előző év = 100)	Reálkereset	Munkanélküliségi ráta (éves átlag, százalék)
	1990	128,6	121,7	94,3
1991	133,4	128,1	93,0	-
1992	124,3	120,7	98,6	9,9
1993	121,9	117,7	96,1	12,1
1994	122,6	125,3	107,2	10,9
1995	116,8	112,3	87,8	10,3
1996	120,4	116,9	95,0	10,0
1997	122,3	126,0	104,9	8,8
1998	118,3	118,4	103,6	7,8
1999	113,9	110,9	102,5	7,0
2000	113,5	111,4	101,5	6,4
2001	118,2	116,4	106,4	5,7
2002	118,3	119,6	113,6	5,8
2003	112,0	114,3	109,2	5,9
2004	106,2	105,7	98,9	6,1
2005	108,8	110,0	106,3	7,2
2006	108,1	107,6	103,5	7,5
2007	108,0	103,0	95,2	7,4
2008	107,5	106,8	100,7	7,8
2009	100,5	101,7	97,6	10,0
2010	101,3	106,9	101,9	11,2
2011	105,2	106,4	102,4	11,0
2012	104,6	102,0	96,5	11,0
2013	103,4	104,9	103,1	10,2
2014	103	103	103,2	7,7
2015	104,2	104,2	104,3	6,8
2016	106,2	107,8	107,4	5,1
2017	112,9	112,9	110,3	4,2
2018	107	107	104,5	3,7

Forrás: KSH, 2017-2018: GKI

6. függelék

Pénzügyi mutatók, 1989-2018

	Fogyasztói árindex (éves átlag, előző év = 100)	Jegybanksi alapkamat (az év végén, százalék)	Forint/euró		Forint/dollár	
			(éves átlag)			
1989	117,0	-	65,1	59,1		
1990	128,9	22,0	80,5	63,2		
1991	135,0	22,0	92,7	74,8		
1992	123,0	21,0	102,1	79,0		
1993	122,5	22,0	107,5	92,0		
1994	118,8	25,0	124,8	105,1		
1995	128,2	28,0	162,7	125,7		
1996	123,6	23,0	191,2	152,6		
1997	118,3	20,5	210,9	186,8		
1998	114,3	17,0	241,0	214,5		
1999	110,0	14,5	252,8	237,3		
2000	109,8	11,0	260,0	282,3		
2001	109,2	9,8	256,7	286,5		
2002	105,3	8,5	243,0	258,0		
2003	104,7	12,5	253,5	224,4		
2004	106,8	9,5	251,7	202,6		
2005	103,6	6,0	248,0	199,7		
2006	103,9	8,0	264,3	209,8		
2007	108,0	7,5	251,3	183,4		
2008	106,1	10,0	251,2	170,9		
2009	104,2	6	280	201,4		
2010	104,9	5,5	275,4	211,8		
2011	103,9	7	279,2	200,9		
2012	105,7	6	289,4	226,1		
2013	101,7	3	296,9	223,3		
2014	99,8	2,1	308,7	232,5		
2015	99,9	1,35	309,9	279,3		
2016	100,4	0,9	311,5	280,6		
2017	102,4	0,9	309,2	276,1		
2018	102,7	0,9	312	271		

Forrás: KSH, 2017-2018: **GKI**

7. függelék

Világ gazdasági árak, árfolyamok és kamatlábak, 2000-2018

	2000	2002	2004	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Kőolajár Brent dollár/hordó	28,3	25,0	38,0	65,4	72,7	97,5	62	79,6	110,9	111,8	108,8	99,7	53,4	44,8	54,4	69
Kőolajár Brent euró/hordó	30,8	26,6	30,6	52,3	53,1	66,3	43,2	59,8	79,8	87,5	82,6	75,2	47,2	39,8	48,2	60
Árfolyam (USD/EUR)	0,92	0,94	1,24	1,25	1,37	1,47	1,39	1,32	1,39	1,28	1,32	1,33	1,11	1,11	1,12	1,15
EU-28 inflációs ráta (%)	2,4	2,5	2,3	2,3	2,4	3,7	1,0	2,1	3,1	2,6	1,5	0,5	0,0	0,3	1,7	1,9
Nyersanyagok árszint változása, dollárban (%)	4,8	1,1	14,9	22,3	12,4	14,1	-18,0	26,2	18,5	-9,7	-1,4	-4,3	-17,4	-1,5	6,4	0,1
• Élelmiszerek	2,5	1,9	12,4	10,3	12,6	21,6	-12,5	9,8	13,1	0,2	3,2	-3,7	-15,7	-2,6	1,2	0,7
• Mezőgazdasági nyersanyag	4,4	5,2	6,7	9,1	11,3	7,7	-17,0	31,1	32,5	-15,9	-4,7	3,8	-14,3	3,0	4,7	-2,2
• Fémek és ásványok	12,2	-4,3	32,2	53,4	12,9	9,5	-25,7	46,6	15,2	-15,8	-4,9	-11,1	-22,5	-3,9	16,8	1,2
3 hónapos kamatláb (LIBOR, éves átlag,%)																
USA	6,5	1,8	1,6	5,2	5,3	3,2	0,9	0,5	0,5	0,4	0,4	0,3	0,5	1,1	1,5	2,3
Japán	0,2	0,1	0,0	0,2	0,7	0,7	0,3	0,2	0,3	0,2	0,3	0,2	0,1	0,0	0,0	0,1
Euróövezet	4,4	3,4	2,1	3,1	4,3	4,6	1,2	0,8	1,0	0,6	0,2	0,2	-0,02	0,0	0,0	0,0

Forrás: IMF, Európai Bizottság, **GKI**

8. függelék

Világ gazdasági növekedési ütemek, 2000-2018
 (százalékos változás az előző évhez képest)

	2000	2005	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Világtermelés (GDP)	4,7	4,6	5,5	4,0	3,3	3,3	3,4	3,3	3,2	3,7	3,9
- Ipari országok	3,7	2,6	2,7	1,8	1,2	1,5	2,2	2,5	1,8	2,4	2,3
USA	3,7	3,1	2,5	1,6	2,2	1,7	2,6	2,9	1,5	2,3	2,7
Japán	2,4	1,9	4,7	-0,5	1,5	2,0	0,3	1,1	1,0	1,8	1,2
EU-28	3,8	2,0	2,1	1,7	-0,4	0,3	1,8	2,3	1,9	2,4	2,3
Egyesült Királyság	4,0	2,2	1,5	1,5	1,5	2,1	3,1	2,3	1,8	1,5	1,3
Gazdasági és Monetáris Unió	3,8	1,7	2,1	1,5	-0,9	-0,2	1,3	2,1	1,8	2,2	2,1
Németország	3,2	0,8	4,1	3,7	0,5	0,5	1,9	1,7	1,9	2,2	2,3
Franciaország	4,1	1,9	2,0	2,1	0,2	0,6	0,9	1,1	1,2	1,8	2,0
Olaszország	3,0	0,7	1,7	0,6	-2,8	-1,7	0,1	1,0	0,9	1,5	1,5
Ausztria	3,4	2,5	1,9	2,8	0,7	0,0	0,8	1,1	1,5	3,1	2,9
Spanyolország	5,1	3,6	0,0	-1,0	-2,9	-1,7	1,4	3,4	3,3	3,1	2,6
Hollandia	3,5	2,0	1,4	1,7	-1,1	-0,2	1,4	2,3	2,2	3,2	2,9
Finnország	5,0	2,9	3,0	2,6	-1,4	-0,8	-0,6	0,0	1,9	3,3	2,8
- FÁK	9,0	6,0	5,0	4,8	3,5	2,1	1,0	-2,3	0,4	2,2	2,2
Oroszország	10,0	6,4	4,5	4,3	3,5	1,3	0,7	-2,8	-0,2	1,8	1,7
Ukrajna	5,9	2,7	4,0	5,0	3,5	3,0	-6,6	-9,9	2,3	2,0	3,2
- Ázsia	6,5	8,3	9,8	7,7	6,9	6,7	6,6	6,5	6,4	6,5	6,5
Kína	8,0	10,4	10,6	9,5	7,9	7,8	7,3	6,9	6,7	6,8	6,6
India	3,9	9,5	11,0	7,3	5,3	6,1	7,0	7,5	7,9	6,7	7,4
Dél-Korea	8,5	4,0	6,5	3,7	2,3	2,9	3,3	2,6	2,8	3,0	3,0
- Latin-Amerika	4,3	4,7	6,0	4,6	3,0	2,9	1,1	-0,1	-1,1	1,3	1,9
- Közel-Kelet és Észak-Afrika	5,1	5,3	5,4	3,3	3,6	2,2	2,2	2,3	4,9	2,5	3,6
- Fekete-Afrika	3,3	6,0	5,8	4,7	6,9	6,7	6,6	6,5	1,4	2,7	3,3

Forrás: OECD, IMF, Európai Bizottság, GKI

A GKI prognózisai 2017-re

	2014	2015	2016	2017 előrejelzés						2017
	tény			szept.	dec.	márc.	június	szept.	dec.	tény
GDP termelés	104,2	103,4	102,2	102,7	103	103,2	103,5	103,8	103,8	104,0
• Mezőgazdaság (1)	117,4	95,9	109,9	100	100	95	90	90	90	91,0
• Ipar (2)	105,8	108,1	101,0	103	103	103	104,5	105	104,5	103,9
• Építőipar (3)	110,7	102,5	89,5	108	108	112	120	123	125	131,6
• Kereskedelem (4)	103,8	104,2	101,2	105	107	107	105	106	106	106,2
• Szállítás és raktározás (5)	102,7	101,3	105,5	103	103	103	103	103	103	104,5
• Információ, kommunikáció (6)	104,4	101,3	105,7	103	103	104	104	104	106	106,1
• Pénzügyi szolgáltatás (7)	96,7	101,5	100,4	102	102	102	101	101	101	100,7
• Ingatlanügyletek (8)	101,8	100,0	103,1	102	102	103	102	102	102,5	102,3
• Szakmai, tudományos, műszaki tevékenység (9)	105,5	102,8	107,5	103	103	104	104	106	106	107,2
• Közigazgatás, oktatás, egészségügy (10)	101,0	100,2	101,7	101	101	101	101	100,5	99,5	98,7
• Művészet, szórakoztatás (11)	106,0	100,8	102,9	102	102	102	102	102	102	105,0
• Magnővekedés (2)+(3)+(4)+(5)+(6)+(7)+(8)+(9)	104,4	104,6	102,1	103,5	103,7	104,2	104,5	105,4	105,5	105,9
GDP belföldi felhasználás	105,5	101,2	101,6	103,2	104,2	104,2	104	105	106	106,0
• Egyéni fogyasztás	102,4	103,4	103,8	104	105	105	103,5	103,5	104	104,1
• Állóeszköz-felhalmozás	112,3	101,9	89,4	105	105	108	112	120	120	116,8
Külkereskedelem										
• Export	109,1	108,5	103,4	107	107	106	106,5	106,5	106,5	107,1
• Import	111,0	106,4	102,9	109	109	107,5	107,5	108	109,5	109,7
Fogyasztói árindex (előző év = 100)	99,8	99,9	100,4	101,5	102	102,5	102,5	102,5	102,4	102,4
Folyó fizetési és tökemérleg együttes egyenlege										
• milliárd euró	5,5	8,9	7,0	8,2	8,5	8	7,5	7,5	7,0	7,7*
• a GDP százalékában	5,2	8,1	6,2	7,2	7,3	6,7	6,3	6,2	6	6,3*
Munkanélküliségi ráta (éves átlag)	7,7	6,8	5,1	5,1	5,1	4,2	4	4,2	4,2	4,2
Államháztartási egyenleg a GDP százalékában (ESA)	-2,8	-2,0	-1,9	-2,5	-2,5	-2,5	-2,5	-2,5	-2,5	-1,9

*GKI becslése

Forrás: KSH, GKI